

OTDK-DOLGOZAT

2015

VERSENYKÉPES VÁROSOK

COMPETITIVE TOWNS

Kézirat lezárva: 2014. december 25.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	1
1. Elméleti fogalmak ismertetése.....	2
1.1. Verseny fogalma.....	2
1.2. Versenyképesség fogalma és mérése.....	3
1.3. Az önkormányzatok szerepe a versenyben.....	6
1.4. Verseny fontossága a fejlesztési lehetőségek szempontjából.....	7
1.5. Az önkormányzatok működésének problémái a támogatások igénybe-vételénél	7
1.6. Fejlesztési lehetőségek skálája	8
1.6.1. Regionális állami támogatások	9
1.6.2. Európai Bizottság támogatásai.....	10
1. Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA).....	10
2. Európai Szociális Alap (ESZA)	11
3. Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA).....	12
4. Kohéziós Alap (KA).....	12
2. Kutatás eredményei.....	13
2.1. Adatok megszerzésének módja és forrásai	13
2.2. A vizsgált térség bemutatása	14
2.2.1. Párkány-Esztergom Baráti Egyesület	15
2.2.2. Európai Területi Társulás – Ister-Granum	15
2.3. Párkány és Esztergom között megvalósult projektek	16
2.3.1. A Mária Valéria híd beruházás	16
2.3.2. Projektek az EGTC keretein belül	17
1. A regionális civil szféra erősítése.....	17
2. Regionális gazdasági elektronikus kapu létesítése.....	17
3. Civil szervezetek és kapcsolataik az Eurorégióban.....	17
4. Vállalkozási-logisztikai övezet	18
2.4. Párkány és Esztergom aktuális helyzete.....	18
2.4.1. A térség munkanélküliségének alakulása	19
2.4.2. A térség ipara - az Esztergomi Ipari Park	22
2.4.3. Infrastruktúra.....	24
2.4.4. Turizmus	24
2.4.5. Beruházások	26

2.5. Interjú kutatás eredményei	28
2.5.1. A válaszadók általános jellemzői.....	28
2.5.2. Az interjúk kiértékelése	28
2.6. Következtetések.....	31
Összefoglaló.....	33
Irodalomjegyzék.....	34
Mellékletek	I
1. melléklet: Adatok Párkányról.....	II
2. melléklet: Adatok Esztergomról.....	III
3. melléklet: Az Ister-Granum régió aktuális térképe.....	IV
4. melléklet: Képek a Mária Valéria hídról	V
5. melléklet: Forgalom alakulása a Mária Valéria hídon.....	VI
6. melléklet: Párkány és Esztergom között létesítendő teherhíd	VII
7. melléklet: Befejezetlen beruházások Esztergomban	VIII
8. melléklet: A párkányi Vadaš Thermal fürdő és Hotel.....	IX
9. melléklet: A párkányi sétáló-utca	X
10. melléklet: Interjúkérdések a Regionális Fejlesztési Ügynökség munkatársaival és a két város polgármesterével.....	XI

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: A városi versenyképesség mutatórendszere a Világbanknál.....	5
2. táblázat: Általános információk Párkányról és Esztergomról.....	14
1. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása Szlovákiában és Magyarországon 2001 és 2014 I.-III. n. év között	19
2. ábra: Szlovák állampolgárok foglalkoztatása Komárom-Esztergom megyében 2001 és 2014 I.-III. n. év között	20
3. ábra: Bruttó átlagbérek alakulása Komárom-Esztergom megyében és az Érsekújvári járásban 2000 és 2013 között.....	21
4. ábra: A Magyar Suzuki Rt. alkalmazotti létszámának alakulása és ebből a szlovák munkavállalók száma 2001 és 2014 I.-III. n. év között	23
5. ábra: Vendégéjszakák alakulása Komárom-Esztergom megyében és a Nyitrai kerületben 2001 és 2013 között	25
6. ábra: Beruházások mértéke Párkányban 2007 és 2014 között	28

BEVEZETÉS

A versenyképesség egy olyan gazdaságtani fogalom, ami összehasonlíthatóvá teszi a vállalkozásokat, vállalkozások csoportját, vagy nemzetgazdaságok azon képességét foglalja magában, hogy az adott piacon termékeket vagy szolgáltatásokat értékesítsenek. A versenyképesség fogalmát tágabb értelemben országok, régiók és városok gazdasági teljesítményének összehasonlítására is használják (Karacs, 2010).

„Alapvető cél, hogy az ország régiói, egység térségei és városai versenyképesebbé váljanak, ezzel segítve elő az ország számára a többi Európai Unió tagország átlagához való gazdasági-társadalmi felzárkózást” (Országos Területfejlesztési Konceptióról, 2005, 17. p., online).

A térségi versenyképesség növeléséhez hozzátartozik a térségbeli szereplők versenyképességének együttes erősítése, valamint a hatékony területi szerkezet megteremtése. A térségbeli szereplőkhöz hozzátartoznak egy városon belül a vállalkozások, intézmények, de az ott lakó polgárok is. A vállalkozások versenyképességének javításához a működésüket meghatározó környezeti terület összehangolása is szükséges. A fejlesztési források igénybe vételének a feltétele az aktív, rugalmas és hatékony menedzsment, amely képes versenyképes projekteket, pályázatokat megvalósítani (Országos Területfejlesztési Konceptióról, 2005, online).

A munka elméleti részében a települési fejlesztési stratégiákat vizsgáltuk meg, melyek fontos szerepet játszanak a településfejlesztésben, viszont csak abban az esetben, ha a helyi igénynek való megfelelés, a településfejlesztés szakmai elvei és a helyi várospolitikai akarat egyszerre képes érvényesülni. Kitértünk arra, hogyan részesülhet egy város támogatásban, milyen problémák merülhetnek fel a támogatás igénybevételénél.

A munka gyakorlati részében két város versenyképességét hasonlítottuk össze, Párkány (Štúrovo) és Esztergom városok versenyképességét az EGTC keretein belül. A dolgozat célja a regionális, térségi, helyi programok, fejlesztések során a versenyképesség szempontjainak felmérése. Megvizsgáltuk, milyen projekteket valósított meg a két város egymás között és ez hogy növelte a térség versenyképességét és milyen hatással volt ez a térség gazdaságára, iparára és a térség szereplőire.

1. ELMÉLETI FOGALMAK ISMERTETÉSE

1.1. VERSENY FOGALMA

Az angol „competition” és így a „competitiveness” fogalma eredetileg a latin con-petere szóból származik, amelynek szó szerinti jelentése „együtt kérni”, illetve „együtt keresni” valamit, vagyis valamilyen cél illetve lehetőség elérése érdekében együttesen, közösen törekedni. Ebből következően a „competition” nem jelenti feltétlenül a másik partner kiütését, annak hátrányára, kárára cselekvést, de a vele való versengést sem. A fogalom eredeti tartalmát tehát úgy lehetne felfogni, mint amely magában foglalja a versenytársakkal való együttműködést is, illetve amely a piaci versengésben is előír valamilyen morális elvhez, etikai követelményhez való ragaszkodást (Szentes, 2005).

A verseny bármikor felmerülhet egyének (csoportok vagy nemzetek) között, ha két vagy több egyén próbál megszerezni valamit, amit nem birtokolhat mindenki, tehát amiből szűkösen van a piacon. *„A verseny széles értelemben véve mindig másokkal való versengést, rivalizálást jelent a szűkös erőforrásokért, avagy szűkös fogyasztási javakért”* (Lengyel, 2003, 143. p.). Verseny alatt szűkebb értelemben két vagy több szereplő tevékenységét értjük, akik azért lépnek kapcsolatba egymással, hogy bizonyos előnyökre tegyenek szert (Lengyel, 2003).

Az elmúlt években fontos kutatási kérdésnek számított, hogy a területi egységek (térségek, régiók, városok) milyen szerepet töltenek be a globális versenyben. A kutatások célja az volt, hogy választ kapjanak, csupán passzív szereplői a verseny folyamatának, vagy esetleg tudatos döntéseikkel aktívan tudják-e befolyásolni a vállalatok sikerességét. Ebből kifolyólag kétféle elképzelés létezik: az egyik szerint a területi egységek esetében nem beszélhetünk versenyről; a másik elmélet szerint bár létezik ilyen fajta verseny, ennek tulajdonságai nagy mértékben eltérnek a vállalatokban megfigyeltektől (Lengyel, 2003).

Ezen feltevésekből vizsgáljuk meg az utolsót, miszerint a területi egységek közötti verseny elfogadható. A területi egységek (térségek, régiók, városok) a saját területi egységük jóléte és életszínvonalának növelése érdekében versenyeznek egymással. A köztük lévő verseny célja, hogy hosszú távon stabil jövedelem-növekedést érjenek el (Lengyel, 2003).

A területi verseny eredményei sokban hasonlítanak az országok versenyéhez, tehát a sikeres régiókban nő az életszínvonal, magas lesz a foglalkoztatottság, magas lesz a jövedelem, esetlegesen új beruházások megvalósítására kerül sor stb. Nyilván a kevésbé sikeres régiókban ennek pont az ellenkezője lesz látható, tehát az életszínvonal csökkenni fog, esetleg stagnál, a jövedelem nem növekszik, inkább csökken, a munkahelyek száma szintén

csökken, nem történnek új beruházások. Viszont a vállalati versennyel ellentétben a területi verseny eredményei lassabban mutatkoznak meg, valamikor évtizedekről is beszélhetünk (Lengyel, 2003).

Az elmúlt években épp ezért széles körben elfogadottá vált a területi verseny fogalma. Ez egy olyan folyamat, amely a területi egységek között zajlik és célja a régióban, a városban élők jólétének növelése a regionális, helyi gazdaság fejlődésének segítségével. A területi verseny azonos szinten lévő, hasonló gazdasági szerkezetű területi egységek között zajlik, tehát elsősorban horizontális jellegű (Lengyel, 2003).

A területi verseny nyilván a városok, térségek között zajlik, de a döntéseket hozó aktív szereplők nem a térségek, hanem valamilyen szervezetek, vagy egyének. A versenyt befolyásoló résztvevők köre nagyon összetett, az önkormányzatoktól a vállalatokon és intézményeken át a háztartásokig terjedhet (Lengyel, 2003).

1.2. VERSENYKÉPESSÉG FOGALMA ÉS MÉRÉSE

A globális versenynek köszönhetően a versenyképesség, mint *fogalom* egyre gyakoribbá vált a közgazdaságtudományban (Lengyel, 2003). A globális verseny főbb folyamatai a régiók versenyképességét is befolyásolják (Lengyel, 2000):

- a külföldi cégek megjelenése a helyi, regionális piacokon,
- a termelés nemzetközivé válása, az input sok helyről történő beszerzése,
- a nemzetközi kereskedelem része a különböző országokban lévő telephelyek és anyacégek, így a vállalatok belüli árumozgás országok (régiók) között zajlik le.

A versenyképesség nehezen meghatározható fogalom. Lényegében a versengésre való hajlamot, készséget jelenti, a versenyben való legjobb pozíció megszerzését és a tartós helytállás képességét. A versenyben való helytállást elsősorban a sikeresség, a piaci részesedés nagysága és a jövedelmezőség jelez (Lengyel, 2003). A versenyképesség nemcsak a piaci sikerességet, hanem a piaci versenyben való helytállásra törekvést, a sikeres alkalmazkodásra való készséget, hajlamot is jelenti (Lengyel, 2000).

A versenyképesség *mérésekor* általában a következő komponenseknek van fontos jelentősége (Lengyel, 2000):

- a régiókban az egy foglalkoztatottra jutó GDP,
- a foglalkoztatottsági ráta,
- a régió munkaképes korú lakosságának aránya a lakónépességben belül.

A regionális versenyképesség mérésekor több kérdés is felvetődik: a definícióban a jövedelem a központi kategória, így meg kell határoznunk, mit értünk egy régió jövedelmén és ezt hogyan mérjük (Lengyel, 2000).

A *regionális GDP* (bruttó hazai termék) régióban keletkezett része, az egy év alatt előállított összes jövedelem (munkabér, tőkekamatok, osztalékok, földek bérleti díja, vállalatok nyeresége, amortizáció), amelyet a régióban székhellyel vagy telephellyel rendelkező cégek és az ott lakó egyének realizálnak (Lengyel, 2000).

A *regionális NDI* (régióban élő lakosság rendelkezésre álló jövedelem) a régióban állandó lakóhellyel rendelkező lakosság által realizált összes elsődleges jövedelem, amelyet más régiókban végzett tevékenységért is kapnak, vagy a régióból kivonhatnak más régiókban pl. külföldön élők (Lengyel, 2000).

A regionális GDP a régió gazdaságának értékteremtő erejét fejezi ki, viszont a régióban keletkezett jövedelmeket (osztalék, nyereség) a jövedelemtulajdonosok kivonhatják, ezért a regionális NDI mutatja a régiók lakosságának gazdagságát, vagyonosságát és a rendelkezésükre álló és felhasználható jövedelmet (Lengyel, 2000).

A versenyképesség mérésekor egy másik gondot okoz, hogy az életszínvonal és a jólét fogalma igen széles értelemben használatosak. Pl. nemcsak a jövedelmeket (fogyasztást), hanem a társadalmi és környezeti szempontokat is mérlegelni kell (közbiztonság, lakosság egészségi állapota, várható életkor, önellátás stb.). A jólét meghatározása és mérése sem egyértelmű. A GDP vagy NDI csak megközelítőleg mutatja a jólétet, emiatt egy-egy konkrét térség esetén félrevezető következtetések adódhatnak (Lengyel, 2003).

Az Európai Unióban először 1998-ban állították össze az európai regionális versenyképességi mutatókat a NUTS-2 szintű régiókra (Lengyel, 2003). „*Az Európai Unió a NUTS-2 szintű régiókban az egy lakosra jutó GDP-vel méri a régiókban keletkező jövedelmek nagyságát*” (Lengyel, 2000, 975. p.). Eredetileg nem definiálták, hogy mit értenek regionális versenyképességen, hanem a vállalati versenyképességet vették alapul. Azt vizsgálták, hogy milyen tényezők hatnak erre a versenyre, amelyek lehetővé teszik, hogy a vállalatok sikeresek legyenek a helyi, országos és nemzetközi piacon. Azóta az évek során számtalan elemzés és különböző mutatórendszer készült a városok és a kisebb térségek versenyképességének mérésére (Lengyel, 2003).

A Világbank városokhoz kapcsolódó programjaiban is fontos helyre kerül a helyi gazdaságfejlesztés, vagyis a városok versenyképességének javítása. A fenntartható városfejlődés négy dimenzióját, mint fő fejlesztési területeket különböztették meg (Lengyel, 2003):

- *lakhatóság*: az életminőség, elfogadható életszínvonal, környezet, közbiztonság, nők és a kisebbség helyzete, kulturális örökség megőrzése,
- *kormányzás és menedzselés*: helyi önkormányzat működése és annak átláthatósága, elszámoltathatósága, helyi intézményi problémák,
- *versenyképesség*: termelékenység növekedése, foglalkoztatottság mértéke, új beruházások megvalósítása, piaci lehetőségek kihasználása,
- *bankképesség*: pénzügyi szolgáltatások iránti igények.

Az egyes dimenzióknál, így a versenyképesség mérésénél is a mutatók háromféle típusát különböztetik el (1. táblázat): az inputmutatókat, az outputmutatókat és az eredménymutatókat. Az inputmutatók azokat a háttérfeltételeket fogják át, amely nélkül a város nem tud fejlődni. Az outputmutatók már e háttérfeltételek kihasználtságát, alkalmazhatóságát és hatékony működését fogják át. Az eredménymutatók már a város versenyképességét mérik a szokásos mutatók alapján (Lengyel, 2003).

1. táblázat: A városi versenyképesség mutatórendszere a Világbanknál

Inputmutatók	Outputmutatók	Eredménymutatók
- az infrastruktúra fenntartása és fejlesztése - az üzleti szabályozás mértéke - információk szolgáltatása a lehetséges befektetőknek - technikai segítség és hitelhez való hozzájutás támogatása a helyi KKV-k esetén - együttműködés az üzleti szektorok, helyi kormányzat, a kutató intézetek és egyéb civil szervezetek között a kedvező üzleti környezet kialakítása érdekében	- az infrastrukturális szolgáltatások minősége és hatékonysága (telefon, energia, víz) - ingatlanpiac működése - átlagos munkába járási idő - telephelyek engedélyezése és a cégbejegyzés gyorsasága - hitelek elérhetősége - a vállalkozások információhoz és pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférése	- a foglalkoztatottság növekedése - munkanélküliség mértéke - az átlagjövedelmek növekedése - az informális szektor részesedése a városi foglalkoztatottságban - a városban a beruházások összetétele és növekedése - a külföldi működő tőke és a befektetések növekedése - a város gazdasági teljesítménye („városi GDP/lakos”) - a cégek elégedettsége a helyi üzleti környezettel

Forrás: Lengyel (2003) p. 270.

„A régiók, városok és országok akkor versenyképesek, ha gazdaságuk nyitott, és az egy lakosra jutó jövedelmük tartósan magas és növekvő, valamint magas szintű és nem csökkenő a foglalkoztatottsági ráta, azaz ebből a jövedelemből a lakosság széles rétegei is várhatóan részesülnek” (Lengyel, 2000, 974. p.).

1.3. AZ ÖNKORMÁNYZATOK SZEREPE A VERSENYBEN

A regionális tudományban önkormányzat alatt általában települési önkormányzatokat, tehát politikai jellegű képviseleteket értünk (Lengyel, 2003).

Az önkormányzat fogalma azt takarja, hogy az adott helyi közösség függetlenül működik, és saját ügyeiben önálló döntési jogosultsággal rendelkezik. A község, város, kerület választópolgárait megilleti az önkormányzás joga. A helyi önkormányzatok esetében ezeken túl ez abban nyilvánul meg, hogy a kormány csak ellenőrzési jogot gyakorol felettük (Önkormányzatiság Magyarországon, 2014, online).

Ma kétfajta önkormányzatot különböztetünk meg, ez a helyi és a területi önkormányzat. A helyi önkormányzat egy adott település helyi közügyeinek elvégzésével van megbízva. Vannak kötelező feladatai, mint például az egészségügyi ellátás és az iskolai oktatás megszervezése. Ezen költségek fedezésére az államtól kapnak támogatást. Emellett az önkormányzat más feladatok ellátását is végezheti, mint például sport- és kulturális események szervezése és fenntartása. Ehhez azonban saját magának kell előteremteni a fedezetet. Helyi adókat vethet ki, gazdasági társaságokat, vállalkozásokat létesíthet (Az önkormányzat fogalma és típusai, 2013, online).

Az önkormányzat feladatai közé tartozik a helyi gazdaságfejlesztés, ami magában foglalja a tervezést, területrendezést, a gazdasági támogatást, infrastruktúra fejlesztését, idegen-forgalom növelését és egyéb tevékenységeket. Az önkormányzatnak joga van adóztatni, helyi rendeleteket alkotni és hatóságként is nagy befolyással bírnak, illetve saját pénzeszközeikkel, támogatásokkal is képesek a helyi folyamatokat befolyásolni (Kovács, 2004).

Az önkormányzat feladatai közé tartozik ezen kívül még a fejlesztési programok biztosítása is (Balážová-Gecíková, 2013). Erre alapozva az önkormányzatok részt vesznek a helyi fejlesztéseknél is, bár a mozgásterük eltérő lehet. Egyes önkormányzatok fejlesztései túlnyomórészt állami támogatásból történnek, más esetekben az önkormányzat pályázhat Európai Unió támogatásaira is, melyeket a város kap meg (Kovács, 2004).

1.4. VERSENY FONTOSSÁGA A FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK SZEMPONTJÁBÓL

A városok, mint egyetlen döntési hatalommal, azaz önkormányzattal bíró területi egységek közötti versengés mindig valamilyen piaci forma keretei között léteztek. Egyrészt abban az értelemben, hogy más városokkal kell versenyezniük az erőforrásokért, a különböző finanszírozási forrásokhoz való hozzájutásért, a kiváltságokért, a lakosság és a világ figyelméért; másrészt abban az értelemben, hogy a városon belül minden egyes szolgáltatás egy másikkal versenyez a felhasználóért (Lengyel, 2003). Ezért egy-egy településnek tájékozódnia kell arról, hogy melyik típusú finanszírozás felel meg leginkább az igényeinek és hogyan pályázhatja meg azt (Obtaining funding, 2014, online). Ezután a település kidolgozza és jóváhagyja a különféle fejlesztési programokat, és biztosítja annak végrehajtását. Gondoskodik a szükséges segítségről a regionális fejlesztési programok előkészítésében és végrehajtásában (Rechnitzer-Smahó, 2011).

Az önkormányzat gazdasági helyzetének felmérésére az önkormányzat hitelképességét figyelik meg. A hitelképesség bővebb értelemben azokat a tulajdonságokat foglalja magában, melyek megfelelnek azoknak az elvárásoknak, melyek az önkormányzat irányában fel vannak állítva. Fontos részek alkotják, főként a gazdasági tevékenység felmérése a költségvetés, a vagyon és a fejlesztési lehetőségek szempontjából. Az önkormányzat hitelképessége a piaci szereplőknek információkat szolgáltat az önkormányzat hitelkockázatáról. A hitelképesség felmérésének a célja a lakosság szükségleteinek kielégítése a gazdaságosság, hatékonyság és az eredményesség szem előtt tartása mellett (Balážová-Gecíková, 2013).

Az önkormányzatoknak megfelelő dokumentumokkal, egy meghatározott és konkrét jövőképpel kell rendelkezniük ahhoz, hogy a támogatáshoz jussanak. Az a település, önkormányzat, mely nem fogalmazza meg és fogadja el a célkitűzéseit, nem számíthat a fejlesztési programokban való érintettségre, vagy nem úgy, ahogy elképzelte (Kovács, 2004).

1.5. AZ ÖNKORMÁNYZATOK MŰKÖDÉSÉNEK PROBLÉMÁI A TÁMOGATÁSOK IGÉNYBEVÉTELÉNÉL

A jogszabály szerint minden önkormányzat elkészíti a rendezési tervét, mely tartalmazza a saját fejlesztési terveit. A rendezési tervet a megyei főépítésznek kell elküldeni, aki véleményezi azt. Itt kezdődnek a problémák, ugyanis a megyei önkormányzatnak nincs hatásköre a települések felett. A megyei főépítész így a megyei rendezési és fejlesztési terv alapján véleményezi a települési rendezési tervet, de a megyei terv nem kötelező a településekre, mivel az önkormányzatok között nincs alárendeltségi viszony (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Ha két település egyeztetni akarja a fejlesztési programját, az egyeztetés szintje az *Országos Területfejlesztési Tanács*. Ez annyira időigényes, hogy gyakorlatilag az egyeztetés elmarad (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Az önkormányzatok saját éves költségvetésük terhére külső forrás nélkül nem képesek fejlesztések, beruházások megvalósítására. Mivel sem a megye, sem a régió nem rendelkezik önálló, központi kormánytól független bevétellel, így a fejlesztési folyamat legalább kétszereplős: a kormányzat és a települési önkormányzat (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Az önkormányzatoknak az Európai Unióban a fejlesztési, beruházási támogatásokért pályázatokat kell benyújtani. A pénzkiosztó kiír egy-egy pályázatot a saját elgondolása szerint, és akinek van pénze, az pályázik. Ha nincs pénze, akkor pályázik arra, hogy pályázhasson. Az önkormányzatoknak azonosak az érdekeik: minél több pénzt megszerezni a másik előtt. Tehát nem az a fontos, hogy mire van szüksége az adott településnek, hanem hogy mire lehet pályázni (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Minél hátrányosabb helyzetű a település, annál könnyebben jut pénzhez. Ha a település eléri a *Hátrányos Helyzetű* vagy az *Önhibáján Kívül Hátrányos Helyzetű* címet, külön pályázati rendszerben vesz részt. A település vezetésének csak arra kell vigyázni, hogy a fejlesztések ne okozzanak olyan előrelépést, amelynek következtében a település kikerül a kedvezményezett köréből (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Az előző pontból kiindulva, egyre nő a hátrányos települések száma, miközben egyre nő a támogatásra fordított összeg (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

1.6. FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK SKÁLÁJA

A helyi önkormányzatok egyre több közszolgálati feladatot látnak el, ami felemésztí a bevételeik döntő hányadát, így egyre kevésbé tudják előteremteni a közberuházásokhoz szükséges forrásokat. Az önkormányzat saját éves költségvetése terhére külső forrás nélkül nem tud fejlesztéseket, beruházásokat megvalósítani (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Az önkormányzatok az elmúlt tíz évben egyre több fejlesztési forráshoz jutottak. A fejlesztési források az önkormányzat bevételeiből, az állami és Európai Uniók támogatásokból és a hitelbevételekből jelentkeznek. Az önkormányzatoknak az Európai Unióban a fejlesztési, beruházási támogatásokért pályázniuk kell (Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés, 2008).

Az Európai Unió számos projekt és program megvalósítását finanszírozza, illetve támogatja az alábbi területeken: oktatás, egészségügy, fogyasztóvédelem, környezetvédelem, humanitárius segítségnyújtás (EU funding, 2014, online).

Az Európai Unió támogatás konkrét projektek megvalósítására ítélt oda, amelyek kiválasztása rendszerint pályázati felhívás közzététele után történik. Az Európai Unió az adott projekt költségeinek egy részét állja, a fennmaradó összeget más forrásokból kell előteremteni. Ide tartoznak a következő alapok (EU funding, 2014, online):

- Európai Regionális Fejlesztési Alap
- Európai Szociális Alap
- Kohéziós Alap
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
- Európai Tengerügyi és Halászati Alap.

1.6.1. Regionális állami támogatások

Az állam nagy szerepet játszhat a lakosság életminőségének javításában azáltal, hogy megfelelő körülményeket teremt, ill. hogy támogatja a különböző szektorokat. Ez magában foglalja például, hogy az állam lemond az adók és illetékek egy részéről; egy másik lehetőség, hogy pénzügyi támogatást nyújt a különböző szektoroknak (Barát et al., 2000).

A regionális állami támogatások célja a beruházások, a munkahelyteremtés és az új létesítmények létrehozásának elősegítése a hátrányosabb helyzetű régiókban. A nemzeti regionális támogatások a nagyvállalatok, valamint a kis- és középvállalatok számára nyújtott beruházási támogatásokból állnak. Ide tartoznak még a működési támogatások is (Guidelines on national regional aid for 2007-2013, 2007, online).

Jelenleg nem létezik pontos meghatározás az állami támogatások kifejezésre, ezért figyelembe kell venni az Európai Unió Bíróságának meghatározását, mely értelmében az állami támogatások (Nováčková et al., 2000):

- olyan döntések, melyek csökkentik a vállalatok költségeinek mértékét, melyek normális körülmények között a vállalati költségvetést terhelnék,
- a tagországok döntései, melyeket a gazdasági és szociális céljaik elérése érdekében a vállalatok rendelkezésére bocsájtanak, vagy más jogi személyeknek juttatott források vagy egyéb előnyök nyújtása, melyek e gazdasági és szociális célok elérését támogatják.

Az Európai Unió törvényei értelmében bárminemű állami támogatás nyújtása egy bizonyos gazdasági szereplőnek, gazdasági kivételezésnek tekinthető, mivel ezek befolyással lehetnek a gazdasági versenyre. Bár az Európai Unió közvetlenül nem tiltja az állami

támogatások nyújtását, de szigorú keretek között tartja azt, melynek célja az állami támogatások korlátozása vagy megtiltása bizonyos helyzetekben. Az állami támogatások nyújtását ezért az Európai Közösségek 87. és 88. cikke (Nováčková et al., 2000), illetve az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 107. és 108. cikke szabályozza (Az EUMSZ 107. és 108. cikkének alkalmazása az állami támogatások egyes formáira, 2011, online).

Ezt tekintetbe véve, minden Európai Unió tagországnak kötelessége bejelenteni a regionális támogatási térképét az Európai Bizottságnak az éppen akkor aktuális program időszakra vonatkozóan, mely a tagország egész területére vonatkozik (Štátna pomoc N 469/2006 – Slovenká republika, 2014, online).

1.6.2. Európai Bizottság támogatásai

A Bizottság támogatások formájában közvetlen pénzügyi hozzájárulásokkal támogatja azokat a projekteket és szervezeteket, amelyek felkeltik az Európai Unió érdeklődését vagy hozzájárulnak valamilyen Európai Unió program vagy politika megvalósításához (Európai Bizottság, 2013, online).

Az Európai Unió legnagyobb kiadásait – majdnem 90% - a különböző ökonómiai, szociális és regionális programok finanszírozása foglalja magában. Az Európai Unió általában a következő ágazatokat finanszírozza: mezőgazdaság és halászat, regionális politika és közlekedés, szociális politika, külső kapcsolatok, kutatás, technikai fejlődés, energetika, adminisztráció (Had-Urban, 1997).

1. Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap a különböző európai régiók fejlettségi szintje közötti különbségnek és a leghátrányosabb helyzetű régiók lemaradásának csökkentése érdekében finanszírozott tevékenységtípusokat foglalja magában. Az ERFA célja a regionális egyenlőtlenségek csökkentése, ezáltal hozzájárulni a gazdasági és társadalmi kohézió megerősítéséhez. Ennek keretében támogatja a regionális gazdaságok fejlődését és strukturális alkalmazkodását, ideértve a hanyatló ipari területek szerkezetátalakítását is (European Regional Development Fund, 2010 online).

Az ERFA támogatásait a „konvergencia”, a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” és az „európai területi együttműködés” céljainak elérésére összpontosítja (European Regional Development Fund, 2010, online).

Konvergencia¹ célkitűzés keretein belül az ERFA a fenntartható munkahelyek teremtésére összpontosít. A regionális versenyképesség és foglalkoztatás célkitűzés keretében három csoport köré csoportosulnak a prioritások. Ide tartoznak (European Regional Development Fund, 2010, online):

- innováció és tudásalapú gazdaság, regionális kutatás és technológiafejlesztés, innovációs kapacitások fokozása, vállalkozói szellem ösztönzése,
- környezetvédelem és kockázat-megelőzés, tehát a szennyezett területek rehabilitációja, energiahatékonyság ösztönzése, tömegközlekedés előmozdítása,
- hozzáférés az általános gazdasági érdekű közlekedési és távközlési szolgáltatásokhoz, közlekedési hálózatok megerősítése.

Az európai területi együttműködés célkitűzés keretében az ERFA szintén három csoportot támogat. Ide tartozik a határon átnyúló gazdasági és társadalmi tevékenységek fejlesztése, fenntartható területfejlesztési stratégiák; transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése; regionális politika hatékonyságának erősítése, hálózatépítés (European Regional Development Fund, 2010, online).

2. Európai Szociális Alap (ESZA)

Az Európai Szociális Alap elősegíti a foglalkoztatás bővülését – elsősorban olyan kezdeményezések finanszírozása által, melyek az emberek képzettségének és elhelyezkedési lehetőségeinek javítását szolgálják (ESF – Európai Szociális Alap, 2013, online). Az ESZA feladata, hogy támogassa a munkahelyeket, hogy segítsen az embereknek jobb állást találni, valamint méltányosabb munkalehetőséget biztosítani minden uniós polgár számára, viszont nem foglalkozik munkaközvetítéssel. (What is the ESF, 2014, online). Az ESZA támogatást nyújt Uniós-szerte, különösen az erre leginkább rászoruló területeken, ahol a GDP elmarad az uniós átlagtól (ESF – Európai Szociális Alap, 2013, online).

Az ESZA kiemelt céljai közé tartozik a munkavállalók alkalmazkodóképessége az új készségek elsajátítása által. Más projektek a foglalkoztatási lehetőségekhez való hozzáférés javítására törekednek, hogy segítséget nyújtsanak a fiataloknak az iskola befejezése után rövid időn belül elhelyezkedni, vagy a kevésbé szakképzett álláskeresőkre számára képzést biztosítani. Másik fontos cél a hátrányos helyzetű csoportokból származók álláshoz jutásának segítése (What is the ESF, 2014, online).

¹ Konvergencia a különböző embercsoportok életszínvonalának egymáshoz történő felzárkóztatását foglalja magában, összetartás (Idegen Szavak Gyűjteménye, online).

3. Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA)

Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap célja az elbocsátott munkavállalók támogatása azokban a régiókban és ágazatokban, ahol a globális kereskedelmi viszonyok változása következtében elvesztették állásukat. Az EGAA évente kb. 500 millió eurót fordít arra, hogy segítsen új munkahelyet találni és új készségeket elsajátítani a munkavállalóknak (European Globalisation Adjustment Fund, 2011, online).

A támogatás olyankor ítéltető oda, amikor a világkereskedelemben bekövetkezett fő strukturális változások valamely Európai Unió országban gazdasági zavarokhoz vezettek. Ilyen lehet például a behozatal növekedése valamelyik ágazatban, a piaci részesedés elvesztése, vállalkozások egy harmadik, Európai Unión kívül eső országba történő áthelyezése, viszont a munkanélküliségi támogatásokat nem finanszírozza (European Globalisation Adjustment Fund, 2011, online).

4. Kohéziós Alap (KA)

A Kohéziós Alap azon tagállamokat támogatja, ahol az egy főre eső bruttó nemzeti jövedelem (GNI) alacsonyabb a közösségi átlag 90%-ánál. Célja, hogy csökkenjen az országok gazdasági és szociális lemaradása, és ez által stabilizálódjon a gazdaságuk. A Kohéziós Alap a következő területeken finanszíroz tevékenységeket (Cohesion Fund, 2014, online):

- közlekedési hálózat fejlesztése, ezen belül olyan projektek, melyek az Unió által kijelölt elsődleges fontosságú európai érdekeket szolgálják,
- környezetvédelem, energiafelhasználás hatékonysága, megújuló energiaforrások alkalmazása, vasúti közlekedés fejlesztése, tömegközlekedés fellendítése.

2. KUTATÁS EREDMÉNYEI

2.1. ADATOK MEGSZERZÉSÉNEK MÓDJA ÉS FORRÁSAI

Mivel a városokban a megvalósult projektek hatására voltunk kíváncsiak, és arra, hogy ezek hogyan hatottak a városok versenyképességére, az önkormányzatoktól kikértük a szükséges projekt dokumentumokat és egyéb szekunder anyagokat, melyek hozzájárultak a dolgozatunk megírásához. Különböző statisztikai adatok és kimutatások felkutatása fontos része volt a dolgozatunknak.

A kvalitatív kutatások egyik alapmódszerét, a mélyinterjút használtuk a kutatás elvégzésénél. Az interjúk 2014 őszén készültek. Az interjúk során megkérdeztük a párkányi Regionális Fejlesztési Ügynökség igazgatóját és a Regionális Fejlesztési Ügynökség munkatársait: Ing. Attila Tóth igazgatóurat, Irena Hrachoviczká és Sarolta Jeneiová munkatársakat. Továbbá interjút készítettünk Párkány és Esztergom polgármesterével. Párkány polgármesterével, Mgr. Ján Oravec polgármesterúrral, és Tétényi Éva polgármesterasszonnyal.

Az interjúk során főként azt vizsgáltuk, hogy milyen projekteket valósítottak meg a városok egymás között az elmúlt évtized során, és ezek hogyan hatottak a két város életére. Fontos kérdésnek számított, hogy ezeket a projekteket hogyan finanszírozták, ezek megvalósításánál részesültek-e Európai Uniós támogatásban. Ha igen, akkor ez milyen mértékben.

További kérdés, amelyre választ kerestünk, az volt, hogy miben rejlik Párkány és Esztergom versenyképessége, illetve hogyan járultak hozzá ezek a projektek a városok versenyképességének javításához. Milyen mértékben mondhatjuk el, hogy sikeresek voltak ezek a beruházások.

Pár kérdés erejéig megvizsgáltuk, hogy várhatóak-e további fejlesztések a két város között a közeli jövőben. Ha igen, akkor mire számítanak a városok, sikerül-e újra igénybe venni az Európai Uniós támogatásokat, vagy saját költségük terhére kell ezeket megvalósítaniuk.

Nem utolsó sorban a megkérdezettek véleményét szeretnénk volna megtudni azzal kapcsolatban, hogy ők kielégítőnek tartják-e a városok korszerűsítését. Ha nem, akkor miben látják a problémát, illetve látnak-e lehetséges megoldásokat az általuk felhozott problémára. Végül választ kértünk arra, hogyan lehetne még jobban fokozni a városok fejlesztését, korszerűsítését, hogy így is növeljék a városok versenyképességét (*lásd: 10. melléklet*).

2.2. A VIZSGÁLT TÉRSÉG BEMUTATÁSA

A határ menti térségek több szempontból is specifikus helyzetben vannak: egy ország határán helyezkednek el, de egy másik ország közvetlen közelében. A két ország között húzódó államhatár egyrészt elválaszt, viszont az esetek nagy többségében össze is köt. A határtérségek lakossága gyakran vegyes nemzetiségű, s a határ két oldala átmenetet jelenthet a két ország között. Egyszerre két országhoz kötődnek, függnék saját központjaiktól, de egyéb kapcsolatok összekötik őket a határ másik oldalán fekvő településekkel is. Itt beszélhetünk a történeti, kulturális együttműködéstől kezdve egészen a településszerkezetük és lakosságuk révén történő összefonódásig (Benye, 2005).

Párkány (Štúrovo) Esztergommal átellenben, a Duna bal partján fekszik. Szlovákia legdélebben fekvő városa, érdekes természeti adottságai miatt sok turista látogat el ide. Párkány elsősorban fürdőváros, a Vadaš termálfürdő híres a határokon túl is (lásd: 1. melléklet) (Párkány – a turisták városa, 2006, online).

Esztergom a Duna jobb partján fekszik. Esztergom – akárcsak Párkány - páratlan idegenforgalmi lehetőségekkel rendelkező város. A természeti- és földrajzi adottságoktól kezdve a kulturális és történelmi örökségen keresztül a sokoldalú kapcsolódás kínálatáig, Budapest közelségéig minden tényező egy előszeretettel látogatott várossá tesz Esztergomot (lásd: 2. melléklet) (Esztergom és a turizmus, 2008, online).

A 2. táblázat az általános információkat tartalmazza a két városról.

2. táblázat: Általános információk Párkányról és Esztergomról

Közigazgatás			
Párkány (Štúrovo)		Esztergom	
Ország	Szlovákia	Ország	Magyarország
Kerület	Nyitrai kerület	Megye	Komárom-Esztergom megye
Járás	Érsekújvári járás	Járás	Esztergomi járás
Rang	város	Rang	város
Népesség			
Népesség	11 100 fő	Népesség	28 550 fő
Népsűrűség	812 fő/km ²	Népsűrűség	308,06 fő/km ²

Forrás: Párkány - a turisták városa (2006) online és Esztergom és a turizmus (2008) online

2.2.1. Párkány-Esztergom Baráti Egyesület

A két város között már 1991-től testvérvárosi kapcsolat van, amely a két város együttműködési szerződés aláírásával még szorosabbá vált. Az egyesület célja, hogy a két város között önkormányzati, kulturális, és sportesemények szervezésében közreműködve egyre szorosabb legyen a kapcsolat a városok és polgáraik között (Megalakult a Párkány-Esztergom Baráti Egyesület, 2000, online).

Párkány-Esztergom Baráti Egyesület 2001. január 6-án alakult meg, melynek fő céljai közé tartozik a két város kapcsolatának fejlesztése. További céljai közé tartoznak: közös rendezvények szervezése, a két város szellemi életének, a Mária Valéria híd kultuszának és a polgári életnek az újjáélesztése, továbbá egymás programjainak segítése, közös programok megvalósítása, állandó kapcsolattartás fenntartása és nem utolsósorban a szoros együttműködés kialakítása más civil szervezetekkel (Párkány-Esztergom Baráti Egyesület, 2012, online).

2.2.2. Európai Területi Társulás – Ister-Granum

Az EGTC angol betűszó, az European Grouping of Territorial Co-operation rövidítése (Mi az EGTC, 2014, online), magyar megfelelője az Európai Területi Társulás (ETT), vagy Európai Területi Együttműködő Csoportosulás (Európai Területi Társulás, 2014, online).

„A csoportosulás elsődleges feladata, hogy az Európai Unió által nyújtott társfinanszírozás mellett, a területi együttműködésben létrejövő programokat, projekteket megvalósítsa” (Ister-Granum Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás, 2014, online).

Az EGTC létrehozásának két fő oka volt (Mi az EGTC, 2014, online):

- az INTERREG-program megreformálása,
- az Eurorégiók erősödése.

Az INTERREG-programot 1990-ben indította az Európai Gazdasági Közösség, bizonyos határon átvéelő együttműködések támogatására. Az Európai Unióban a határon átnyúló együttműködés szerepe erősödött, és megemelkedett az erre a célra fordítható összeg is. Viszont az új kiírások komoly szigorításokat tartalmaztak. Ahhoz, hogy egy magyarországi intézmény Szlovákiában is felelősséget vállalhasson egy projekt megvalósulásáért, jogképességgel kell rendelkeznie az adott országban - erre szolgál az EGTC (Mi az EGTC, 2014, online).

Az Eurorégiók eredetileg csak a különböző határmenti térségek közötti laza szövetségek voltak, amelyek főként a kultúra, sport és egyéb intézményi együttműködés területére

korlátozták tevékenységüket. A nyugat-európai Eurorégiók egy idő után különböző kezdeményezéssel álltak elő: közösen szerettek volna kórházat fenntartani, tűzoltóságot működtetni, iskolát alapítani, tömegközlekedési rendszert kialakítani. Az Eurorégiók egyre több feladatot vállaltak át a nemzeti szintű intézményektől, amelyhez szükség volt egy új jog keretre - ez lett az EGTC (Mi az EGTC, 2014, online).

Az Eurorégiók és a regionális együttműködések feladata egy határon átnyúló intézményhálózat kialakítása, hogy azok keretül szolgáljanak olyan fejlesztési programoknak, melyek a két országban elhelyezkedő régiót érintik (Benye, 2005).

A megalakulásakor mindössze 35 tagot számláló együttműködés folyamatosan bővül, 2003-ban 100 település polgármestere alapította meg az Ister-Granum Eurorégiót (*lásd*: 3. melléklet). A fejlesztési program elfogadásával a magyar és szlovák térségeket összekötő, hosszabb időszakot átfogó együttműködést, egymás tapasztalataira való támaszkodást, a fejlesztések koordinációját és a közös megvalósítást foglalja magában. (Kulcsár, 2005).

A jó határon átnyúló együttműködés hatékonyan hozzájárulhat a versenyképes városok létrehozásához, elősegíti olyan helyzet létrehozását, melyben nem léteznek vagyoni és szociális különbséget képviselő országhatárok (Benye, 2005).

2.3. PÁRKÁNY ÉS ESZTERGOM KÖZÖTT MEGVALÓSULT PROJEKTEK

2.3.1. A Mária Valéria híd beruházás

A két város között mindig is élénk forgalom zajlott a Dunán. Míg a híd nem állt, a két város között komppal zajlott a közlekedés (Miriák, 2006, online). Az 1895-ben elkészült, de két alkalommal is lerombolt Mária Valéria híd (*lásd*: 4. melléklet) az Európai Unió támogatásával 2001-ben ismét újjáépülhetett (Benye, 2005).

Az Európai Unió és a szerződő felek a komplex beruházás pénzügyi forrásainak részletes összetételéről, a források biztosításának feltételeiről a projekt leírási dokumentumában állapodtak meg. E dokumentum szerint az Európai Unió 5 millió € támogatást nyújt PHARE forrásból a Magyar Köztársaságnak és szintén 5 millió € támogatást nyújt PHARE forrásból a Szlovák Köztársaságnak az Esztergom-Štúrovo Duna-híd újjáépítésére (Jelentés a Mária Valéria híd beruházás ellenőrzéséről, 2002).

Az új híd valódi határvárossá tette Párkányt és Esztergomot. Egy híd hatással van a gazdasági és társadalmi viszonyokra. A híd újjáépítése gyökeres változásokat idézett elő Párkány és Esztergom térségeiben. Az átadást követő egy év alatt közel 2,5 millió személy és 500 000 jármű lépte át a határt (*lásd*: 5. melléklet). Újjáépítésének köszönhetően a Párkány környéki 25%-os munkanélküliség a felére csökkent, emelkedett az esztergomi térségben

megtelepedő nemzetközi nagyvállalatok száma, és mindez kedvezően hatott az idegenforgalomra, megnövekedett a turistaforgalom, ami fejlesztéseket indított el Párkányban és a környező településeken (Miriák, 2006, online). Ezen kívül a két város és térsége látványos fejlődésnek indult, és a magyar-szlovák határszakasz kiemelt területévé avatták az Ister-Granum együttműködést (Benye, 2005).

2005 elejére elkészült az Eurorégió fejlesztési stratégiai programja. Az Európai Bizottság örömmel nyugtázta, hogy az eredetileg közlekedési céllal újjáépített híd egy európai szellemiségű együttműködés számára is megnyitotta az utat (Miriák, 2006, online).

2.3.2. Projektek az EGTC keretein belül

Az európai területi együttműködési csoportosulásokat azért alakították ki, hogy megkönnyítsék a tagállamok, valamint a regionális és helyi hatóságok határon átnyúló, transznacionális és régióközi együttműködését. Az csoportosulások közös projektek megvalósítását, a tapasztalatcserét, valamint a területfejlesztés koordinációjának javítását teszik lehetővé a partnerek számára (Kołodziejcki, 2014, online). Ebben az alfejezetben az EGTC keretein belül megvalósult projekteket vizsgáltuk meg Párkány és Esztergom között.

1. A regionális civil szféra erősítése

A projekt célja a határ két oldalán működő non-profit szervezetek közötti kapcsolatok fejlesztése, illetve a sikeres együttműködés alapjainak lerakása, ezáltal az Eurorégió fejlődése érdekében megvalósuló projektek bővítése. A projekt teljes költségvetése megközelítőleg 13 000,- €, ebből 11 600,- € pályázati támogatás (Ister-Granum EGTC, 2014, online).

2. Regionális gazdasági elektronikus kapu létesítése

A projekt célja a határ két oldalán működő gazdasági vállalkozások közötti kapcsolatok, az információáramlás biztosítása, ezáltal a régió gazdasági életének és munkaerőpiacának élénkítése. A projekt teljes költségvetése megközelítőleg 144 000,- €, ebből 72 000,- € pályázati támogatás (Ister-Granum EGTC, 2014, online).

3. Civil szervezetek és kapcsolataik az Eurorégióban

A projekt célja a régióban működő civil szervezetek anyagi potenciáljának, valamint meglévő kapcsolatrendszerének felmérése. A projekt teljes költségvetése megközelítőleg 6 000,- €, ebből 5 000,- € pályázati támogatás (Ister-Granum EGTC, 2014, online).

4. Vállalkozási-logisztikai övezet

Mivel a Mária Valéria híd nem alkalmas teherhídnak, és nem vasúti híd, ezért tervezik egy új híd megépítését, ami összekötné Esztergom és Párkány ipari parkjait. Ez a szintén tervezett M10-es autópálya vége lenne a magyar oldalon, és Nyitraig vezetne a szlovák oldalon (lásd: 6. melléklet) (Kalendárium, 2009, online).

A projekt célja az Eurorégió ipari területéhez kapcsolódó logisztikai szolgáltatási háttér megteremtésének megalapozása, a régió további fejlődését alapjaiban meghatározó új Duna-híd tervezési munkálatainak megkezdése. A magyar oldalon meglévő erős ipari potenciál logisztikailag gyengén megtámasztott, a szlovák oldalon viszont a kedvező logisztikai adottságok sem alakították ki az iparfejlesztés feltételeit. A Duna két partjának kiegyensúlyozott, összehangolt fejlesztése eredményeként a fejlettségbeli különbségek felszámolását, a foglalkoztatottsági mutatók javulását, a befektetők számára nyújtott szolgáltatások színvonalának emelkedését, a befektetett tőke összegének megugrását, az EGTC geopolitikai súlyának erősödését várják. A projekt teljes költségvetése megközelítőleg 118 000,- €, ebből 106 000,- € pályázati támogatás (Ister-Granum EGTC, 2014, online).

A híd megépítése 2015 előtt nem várható, ezért kezdeményezték egy teherkomp létesítését Párkány és Esztergom között (Benye, 2005), mely építési munkálatai ez év nyarán kezdődtek meg. Ezzel a beruházással megszűnik az Esztergom és Párkány közötti közúti áruszállítás legfőbb akadálya, ugyanis a Mária Valéria hídon 3,5 tonnás súlykorlátozás van érvényben. A teherkomp beruházás tervek szerint 2015 kora tavaszára készül el. A kompjárat napi hetven kamion szállítására lesz alkalmas. A projektet a szlovák-magyar együttműködés keretein belül, Európai Unió támogatással valósítják meg. A beruházás teljes költsége közel másfél milliárd forint (Megkezdődött a teherkomp-kikötő építése Esztergom és Párkány között, 2014, online).

2.4. PÁRKÁNY ÉS ESZTERGOM AKTUÁLIS HELYZETE

Egy térség versenyképessége és jóléte egyre inkább attól függ, hogy az ott élő emberek és az ott található vállalkozások hogyan tudnak kihasználni minden területi előnyt. Egy globális világgazdaságban a versenyképesség más területekkel való kapcsolatok kiépítésétől is függ, amelynek segítségével biztosítható a közös előnyök összehangolt és fenntartható kihasználása. Ez különösen igaz a határ menti térségekre, amelyek általában fekvésük, funkcióhiányos adottságaik miatt rászorultak a határon átnyúló kooperációra. A technológia, az ötletek, az áruk, szolgáltatások és a tőke szabad áramlása mellett ez a kooperáció a területi fejlődés egyik lételemévé vált, valamint az Európai Unió hosszú távú fejlődésének

kulcsfontosságú tényezőjévé (Komárom-Esztergom megye határon átnyúló együttműködésének stratégiai programja, 2010).

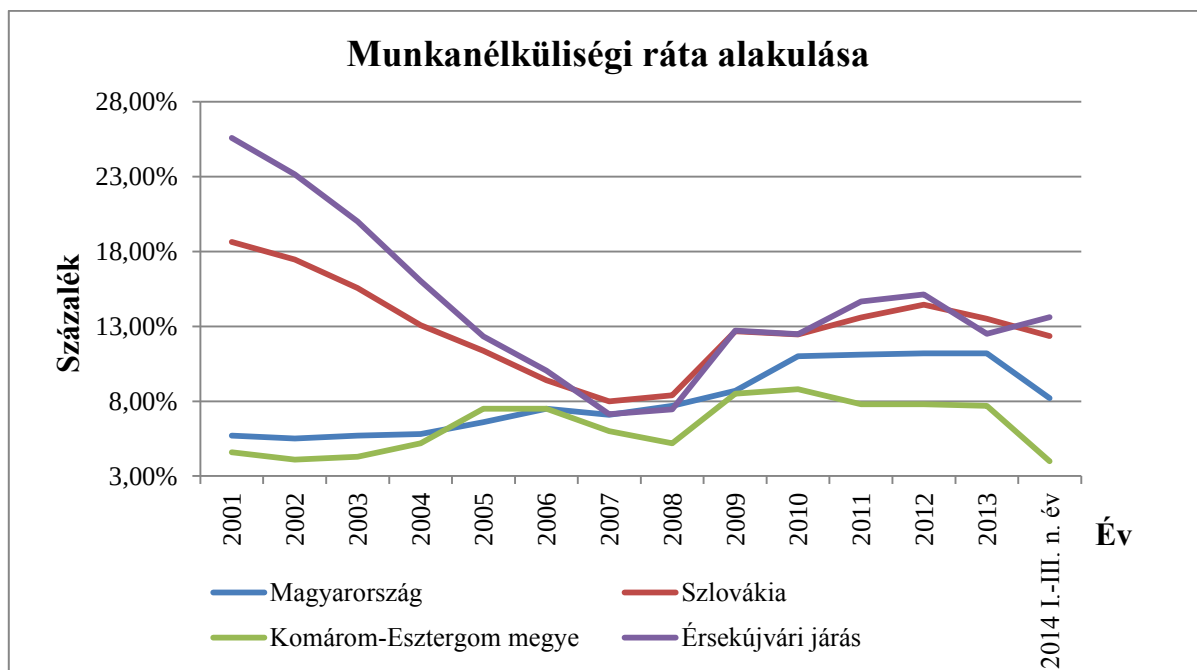
2.4.1. A térség munkanélküliségének alakulása

A szlovák gazdaság egyik legnagyobb problémája mindig is a munkanélküliség volt. Éppen ezért a szlovák-magyar határ mentén élve nagyon sok olyan emberrel találkozhatunk, aki külföldre, Magyarországra jár dolgozni (Szabó, 2010).

Magyarországon munkát vállaló külföldiek száma az elmúlt évek során folyamatosan növekedett. Ezt a növekedést főként a szomszédos országokból – Romániából, Ukrajnából és Szlovákiából – érkező munkavállalók számának emelkedése okozta (Bartal-Hardi, 2005). A számadatok alapján nagyjából 30 000 főre becsülhető az ingázók mértéke (Munkaerőmozgás a szlovák-magyar határ mentén, 2014, online).

A legfőbb két ok, amiért a szlovák munkavállalók Magyarországra járnak dolgozni, mert Magyarországon alacsonyabb a munkanélküliség, és magasabb átlagbérekkel rendelkezik, mint Szlovákia (Munkaerőmozgás a szlovák-magyar határ mentén, 2014, online).

A két ország, valamint a Komárom-Esztergom megye és az Érsekújvári járás munkanélküliségi rátáját 2001-től 2014 harmadik negyedévéig az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása Szlovákiában és Magyarországon

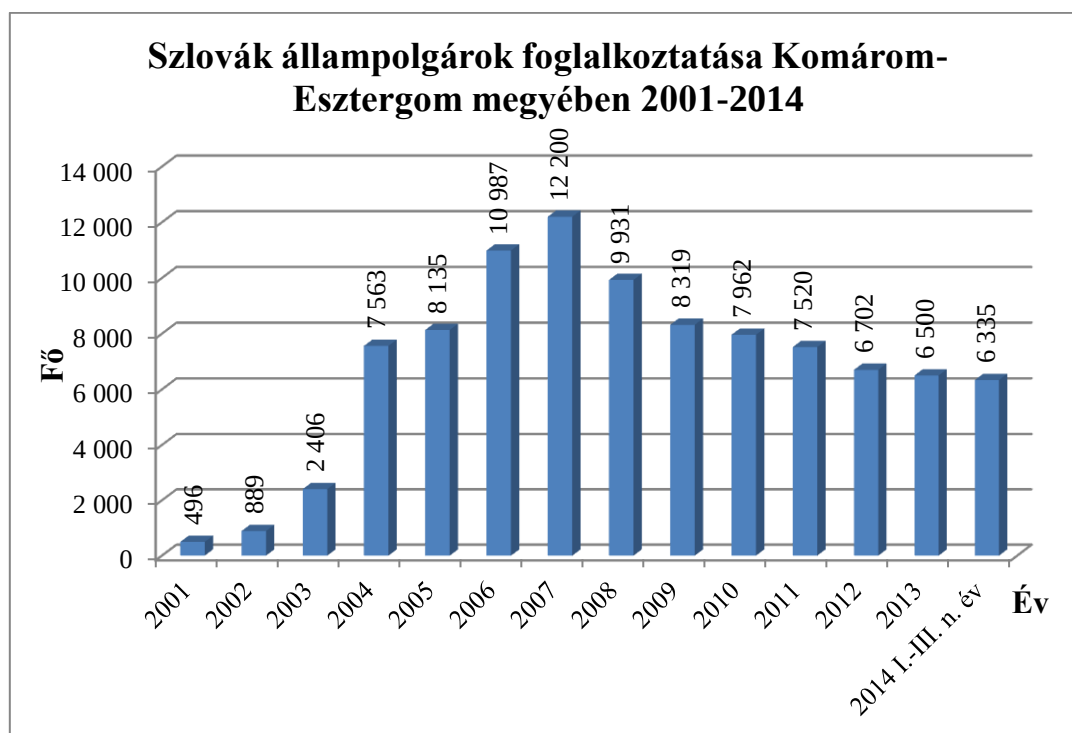
2001 és 2014 I.-III. n. év között

Forrás: Eurostat, 2014, online

Magyarországon 2014-ben a munkanélküliségi ráta 7,1%-os volt, ezzel szemben Szlovákiában ez a mutató majdnem kétszeres értéket, 12,35%-ot tett ki. Komárom-Esztergom megyében tapasztalható munkanélküliségi ráta 2014 tavaszán 6,5%-os volt és folyamatos csökkenést mutat, míg az Érsekújvári járásban 2014 elején 13,61%-ot tett ki (Trading economics, 2014, online).

A szlovák munkavállalók elhelyezkedését a térségben nagyban elősegítette és megkönnyítette a Mária Valéria híd 2001-es átadása. Azzal, hogy a két oldal között újra létrejött a híd-kapcsolat, a munkavállalást nehezítő fizikai akadály is megszűnt (Bartal-Hardi, 2005). A híd átadását követő három évben Komárom-Esztergom megyében munkavállalási engedéllyel rendelkező szlovák állampolgárok száma 496-ról 7 536-ra emelkedett, ami 15-szörös emelkedést jelentett (Bartal-Hardi, 2005), és a Párkány környéki 25%-os munkanélküliségi ráta a felére csökkent (Miriák, 2006, online). A megyében dolgozó szlovákiai munkavállalók a komáromi, esztergomi és dorogi ipar parkokban található vállalatoknál helyezkedtek el (Bartal-Hardi, 2005).

A 2. ábra alapján megfigyelhető a szlovák állampolgárságú munkavállalók számának növekedése Komárom-Esztergom megyében. Ennek az embertömegnek a jelentős része az esztergomi ipari parkban vállalt munkát.

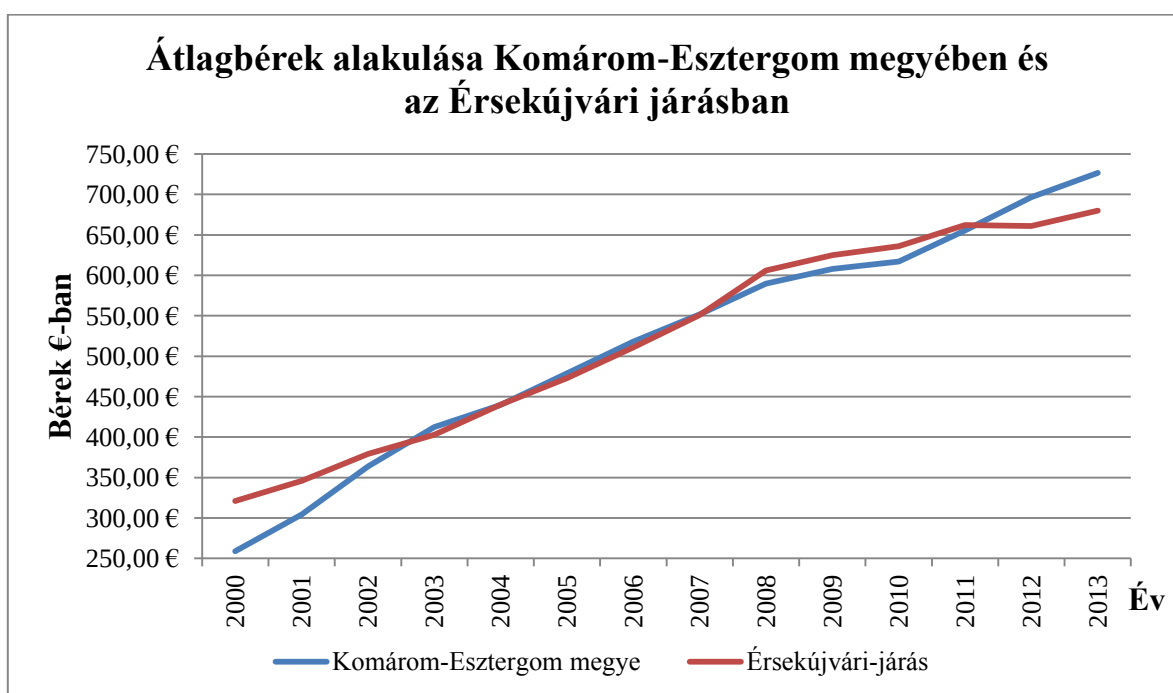
**2. ábra: Szlovák állampolgárok foglalkoztatása Komárom-Esztergom megyében
2001 és 2014 I.-III. n. év között**

Forrás: KSH, 2014, online

Az Európai Unió csatlakozást (2004) követően mind Magyarország, mind Szlovákia számára átalakultak a munkaerőmozgás feltételei. A két ország Európai Unió csatlakozása után több tízezer szlovák állampolgár érkezett Magyarországra munkavállalás céljából. Ennek következtében a Magyarországon dolgozó szlovákok száma jelentősen megnövekedett (Bleha, 2007). Az Európai Unió tagság a munkaerő szabad áramlását és a jogi korlátok megszűnését jelentette (Bartal-Hardi, 2005). „*Nem kell engedélyekhez folyamodni, nincsenek adminisztratív akadályok. A munkaerő áramlásának szabadsága többszörösére növelte a határon túl dolgozók számát, átrendezve ezzel a város és környékének munkaerőpiacát*” (Szabó, 2010, 190. p.).

Párkány-Esztergom térségében már a csatlakozás előtt fontos szerepet játszott a munkaerőmozgás. Ez a csatlakozás után még erőteljesebbé vált. A cégek elsősorban a magyarországi munkaerőhiány miatt foglalkoztatnak szlovák állampolgárokat, a munkavállalók pedig a magasabb jövedelmekért, a munkanélküliség elkerülése érdekében járnak át dolgozni (Bleha, 2007).

A 3. ábra azt ábrázolja, hogyan alakultak a bruttó átlagbérek a Komárom-Esztergom megyében és az Érsekújvári járásban 2000 és 2013 között.

3. ábra: Bruttó átlagbérek alakulása Komárom-Esztergom megyében és az Érsekújvári járásban 2000 és 2013 között

Forrás: KSH, 2014, online és RegDat, 2014 online

Az alacsony bérek, továbbá a kevés munkalehetőség jelentősen növeli az ingázás mértékét. A határ menti munkaerő-mozgásra az ingázás a jellemző. Ezzel kapcsolatban ki kell emelnünk, hogy ez túlnyomó részben a dél-szlovákiai magyar nemzetiségű kisebbségre jellemző. A munkavállalóknak nincsenek nyelvi korlátai, nem kell új nyelvet tanulniuk, könnyebben beilleszkednek a munkahelyi kollektívába, nagyobb választási lehetőségük van az egyes munkatípusokat illetően (Szabó, 2010).

A gazdasági válság hatásaként a multinacionális vállalatok többségénél tömeges elbocsátásokra került sor. Ebben az időszakban a szlovákiai bérek még növekedtek, de a gazdasági növekedés már lassult. Jelentősen csökkent a külföldi munkavállalók száma, és ez főleg a dél-szlovákiai régióra volt negatív hatással a magyarországi elbocsátások miatt (Szabó, 2010).

2.4.2. A térség ipara - az Esztergomi Ipari Park

A magyar oldal az átlagosnál fejlettebb, a szlovák oldal viszont Szlovákia elmaradottabb régiói közé tartozik. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy ezek a területeken korábban jelentős agrártevékenységet folyt, amely nagy számú munkaerőt foglalkoztatott. A gazdasági és politikai rendszerváltás után a szövetkezetek nagy része megszűnt vagy magánkézbe került (Szabó, 2010).

Míg az esztergomi kistérség a Közép-dunántúli Régió (Magyarország) második legiparosodottabb térsége, addig a Déli Régió (Szlovákia) egyetlen jelentős ipari üzeme a párkányi papírgyár volt (Benye, 2005). A Smurfit Kappa hivatalosan 2009-ben jelentette be, hogy bezárja a Párkányi gyárát. A hivatalos indoklás szerint a termelést a gazdasági válság és az erős konkurencia miatt kell leállítani. A párkányi papírgyár a régió legnagyobb foglalkoztatójának számított (Bezár a párkányi papírgyár, tömeges elbocsátás, 2010, online). Ennek következtében az iparilag fejlett Komárom-Esztergom megye egy húzóerőnek bizonyult a Felvidéken élő magyarság, sőt a szlovák nemzetiségűek számára is, és gazdasági értelemben egyértelműen színvonal emelkedést jelent (Benye, 2005).

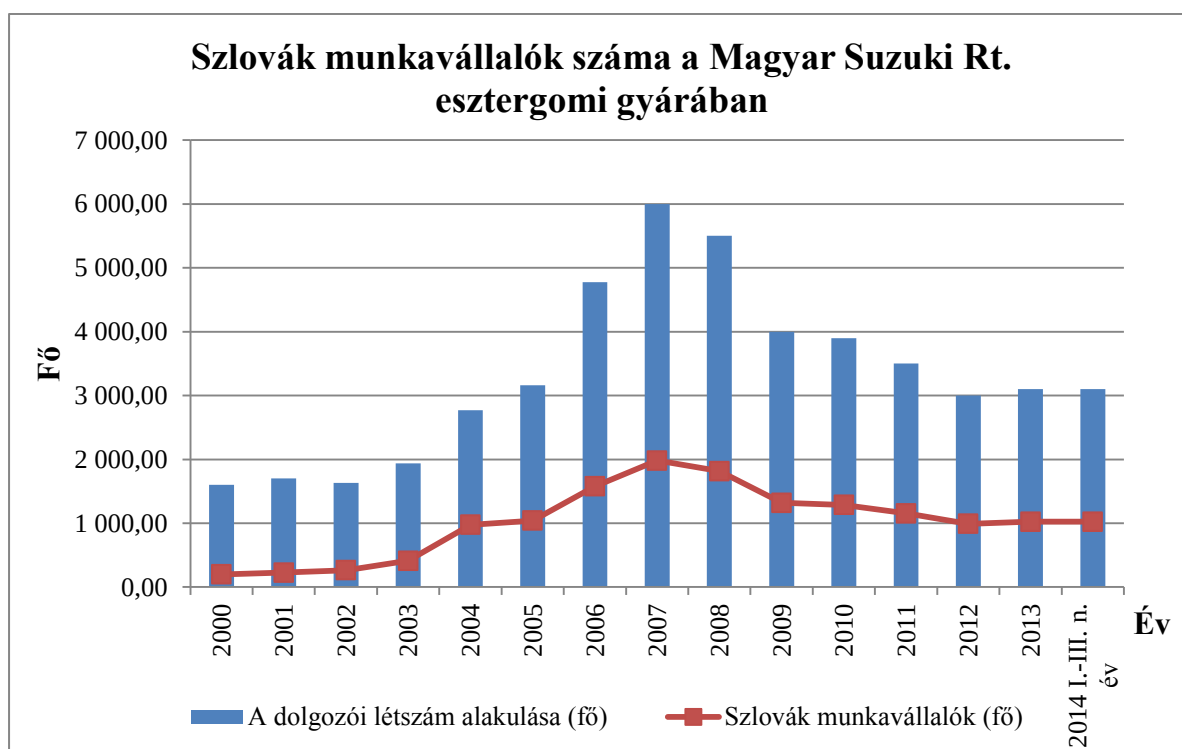
Komárom-Esztergom megyében a multinacionális vállalatok több ütemben telepedtek meg a mai ipari parkok területén. Esztergomban az első 1991-ben a Magyar Suzuki Rt. volt, majd 1994-ben az AMP (ma TYCO), és 1997-ben a Fotex OPTIKA Kft. Ebben az időszakban a cégek lassan felszívták a térség olcsó, gyorsan betanítható munkaerő-kínálatát (Bartal-Hardi, 2005).

Az ipari park kialakulásában meghatározó szerepe volt a Magyar Suzuki Rt.-nek (Meggyes, 2006). Esztergom város és a Suzuki gyár között 2000-ben megkötött szerződéses

megállapodás értelmében a multinacionális vállalat az elkövetkező 5-10 év során több beszállítóját telepíti le az esztergomi ipari parkban, illetve annak környezetében. Ez hosszú távon biztosítja nemcsak Esztergom, hanem az Eurorégió pozícióját is az iparfejlesztésben (Benye, 2005). A közvéleményben általában a Magyar Suzuki Rt. él olyan vállalként, amely jelentős számban alkalmaz szlovákiai munkaerőt a határon túlról (Bleha, 2007).

A gazdasági válság hatásaként a multinacionális vállalatok többségénél tömeges elbocsátásokra került sor. Néhány vállalat próbált más költségcsökkentő intézkedést bevezetni, de egy idő után sajnos nem tudták elkerülni a tömeges elbocsátásokat. Pl. az esztergomi Suzuki közel 1200 embert bocsátott el, s ezen dolgozók többsége szlovákiai magyar volt (Szabó, 2010).

A 4. ábra az esztergomi Magyar Suzuki Rt.-ben dolgozók létszámának növekedését szemlélteti. A piros vonallal azt jelöltük, hogy ezen dolgozók hányad része szlovák állampolgárságú munkavállaló.

4. ábra: A Magyar Suzuki Rt. alkalmazotti létszámának alakulása és ebből a szlovák munkavállalók száma 2001 és 2014 I.-III. n. év között

Forrás: Magyar Suzuki, 2014, online

„Esztergom ma vonzó befektetési célpont, a Mária Valéria hídon Szlovákiából érkező munkaerő pedig tartósan biztosíthatja az érdeklődést” (Meggyes, 2006, 43. p.).

Ha a párkányi oldaláról nézzük ezt, Szlovákia iparfejlesztési politikája rendkívül kedvező feltételeket kínál a betelepülni vágyó nemzetközi nagyvállalatoknak (Peugeot, Citroën, Samsung, Hyundai, Kia). Az ipari parkok létesítéséhez az állam 90%-os támogatást nyújt. Párkánynak jó esélyei vannak a betelepülők ide vonzására, elsősorban kiváló logisztikai adottságainak és Budapest közelségének köszönhetően (Benye, 2005).

2.4.3. Infrastruktúra

A Mária Valéria híd átadását követően gyökeresen megváltozott Esztergom és Párkány geopolitikai helyzete. Az új híd katalizátor szerepet tölt be rengetek folyamatban, elsősorban természetesen a közlekedésben (Meggyes, 2006).

A magyar oldalon, Esztergomban szinte teljesen hiányzik a logisztikai fejlesztésekhez szükséges infrastruktúra, míg Párkányban található Szlovákia második legnagyobb teherpályaudvara. A volt papírgyárnál a város rendelkezik egy teherkikötővel is, amely mellett megkezdődtek egy új kikötő építési munkálatai is (Benye, 2005).

Ahogy már az előzőekben említettük, megkezdődtek annak a regionális logisztikai központnak a stratégiai tervezési munkálatai is, amely a párkányi papírgyárral szemben, és az esztergomi ipari parkban kerül kialakításra. Eközben elindult a teherkomp projekt is, melynek közvetlen kapcsolata lesz a párkányi teherhajó-kikötővel és Szlovákia második legnagyobb teherpályaudvarával. A komp tervezett üzembe állítása a további logisztikai fejlesztések előtt is megnyitná az utat, hisz szükségessé válna egy-egy szállítási terminál kiépítése mindkét parton, valamint az esztergomi kikötőnek az ipari parkokkal történő összekötése (Meggyes, 2006).

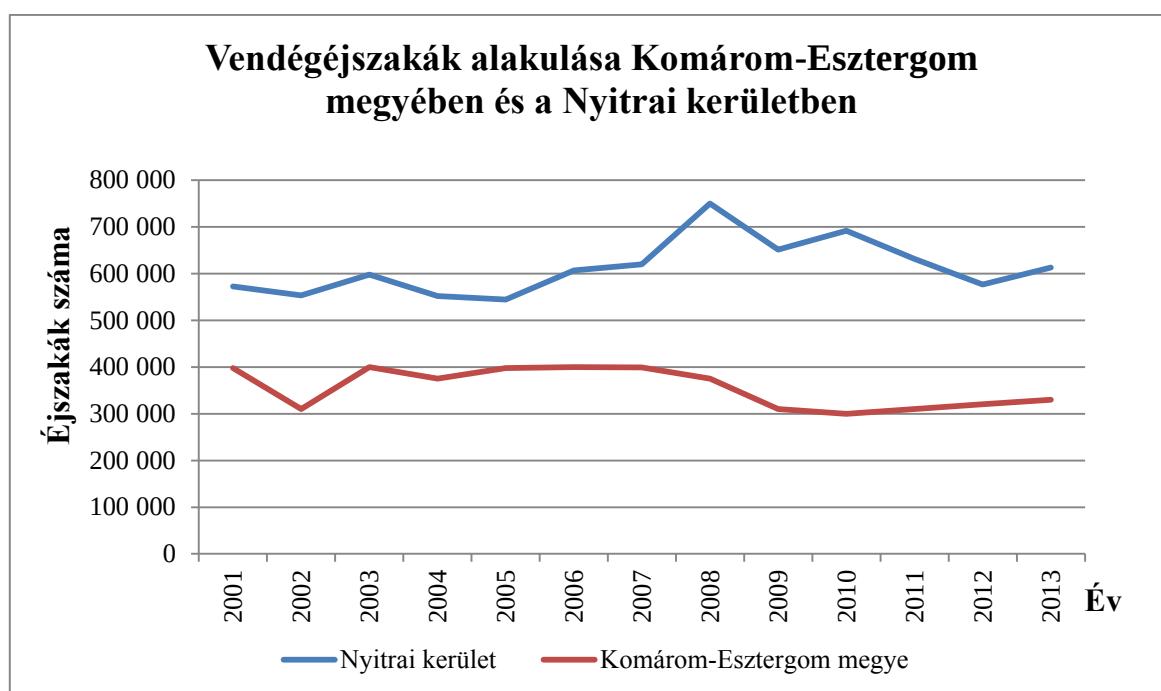
Esztergomban szüksége lenne további fejlesztésekre, például Esztergomot és Budapestet összekötő út- és vasútvonalak fejlesztésére. Egy új nyomvonalú M10-es gyorsforgalmi út megépítése és a vasútvonal korszerűsítése megközelíthetőbbé tenné Esztergomot, hisz jelenleg közvetlen vasútvonal csak Párkányból indul Budapestig. Viszont mind a két város előnyére szolgált a vonzáskörzetek jelentős bővítése (Meggyes, 2006).

2.4.4. Turizmus

A Mária Valéria híd újjáépítésével a két ország közötti kapcsolat gyökeresen megváltozott: Esztergom és Párkány nyitott városokká váltak, ahova utak vezetnek, és ahol több időt is el lehet tölteni, s nem utolsósorban maga a híd is látványossággá vált. A híd átadását követően a két város idegenforgalmi szempontból is megváltozott, egyre több vendég érkezett a határon átívelő kistérségbe (Meggyes, 2006).

Mind Esztergom mind Párkány páratlan idegenforgalmi adottságokkal rendelkező város. A természet- és tájöldrajzi adottságoktól kezdve Esztergomban a történelmi örökségen keresztül a sokoldalú kikapcsolódást lehetővé tevő regionális kínálatig és Budapest közelségéig minden tényező egy idegenforgalmi központ szerepére predesztinálták a két várost (Meggyes, 2006).

A vendégéjszakák számának alakulása Komárom-Esztergom megyében a 2002-es mélypontot követően egy hullámváz figyelhető meg, majd 2008-tól újabb csökkenés. Nyitrai járásban ezzel ellentétben megfigyelhető a vendégéjszakák jelentős növekedése (5. ábra).

5. ábra: Vendégéjszakák alakulása Komárom-Esztergom megyében és a Nyitrai kerületben 2001 és 2013 között

Forrás: ŠÚSR, 2014, online és KSH, 2014, online

A párkányi Vadaš Thermal üdülőkompexum (lásd: 8. melléklet) népszerű a külföldi turisták körében is. Több mint 12 500 fős napi befogadóképességével, felújított medencéivel, fedett uszodájával, sportolási és kikapcsolódási lehetőségeivel ideális lehetőségeket nyújt a kikapcsolódásra vágyóknak. A fürdő folyamatosan bővül büféekkel, bungalókkal, és nemrégiben egy szállodával is (Vadaš thermal Párkány fürdő, 2014, online).

Ezzel szemben Esztergom nem képes a turisták kiszolgálására – főként az infrastruktúra és egyéb más tényezők jelentős fejlesztése nélkül (Balogh, 2009). Bár Esztergom a turizmus szempontjából kiemelkedő építészeti értékekkel rendelkezik, de ezek rekonstrukciója nagyon hízagos. Míg hasonló méretű és adottságú települések tudatos marketingstratégiával és

jelentős beruházásokkal erősítenek pozíciójukon, Esztergom máig nem lett annyira vonzó várossá, amely hosszabb időre ide tudta volna kötni a turistákat. A koordináció hiányzik a rendezvények, marketing és a szolgáltatások terén is (Meggyes, 2006).

Nyilvánvaló, hogy Esztergom önerőből nem képes tartósan a városban marasztalni a vendégeket, és ezen a helyzeten a termálfürdő is - melyről a továbbiakban bővebben ejtünk szót - csak részben segített. Esztergomnak előnyt jelent Párkány, az egymást kiegészítő kínálatukkal pedig képesek lennének hosszabb távon is a térségben marasztalni az ide látogatókat (Meggyes, 2006).

Esztergom gazdasági fejlődésének egyik kitörési pontja talán a turizmus lehet. A város és a környékének kiváló földrajzi, természeti adottságai ehhez remek alapot biztosítanak, ám infrastruktúra-fejlesztés és a szakmai háttérrel biztosító szervezetek nélkül nagyon keveset kamatozhat (Balogh, 2009).

2.4.5. Beruházások

2001-ben Esztergom sikeres pályázatot nyújtott be a Széchenyi terv keretében a szakminisztériumhoz egy fürdő megépítésére. Az elnyert bruttó 900 millió forintos támogatás mellé Esztergom saját erőből és hitelből további 2,2 milliárdot fektetett be. Ebből készült el 2005-re a fürdőkomplexum (Meggyes, 2006).

Azonban úgy tűnik, hogy 2013-ban véglegesen bezárta kapuit az esztergomi fürdő, mivel az esztergomi önkormányzat nem finanszírozta az Aquasziget Élményfürdő működését. A fürdő először 2011-ben zárt be, amikor a létesítmény hőellátását biztosító társaság a jelentős tartozások miatt szerződést bontott a termálfürdővel. 2013 nyarán újra megnyílt az élményfürdő, és próbálta visszacsábítani a vendégeket. Az újranyitást azette lehetővé, hogy az önkormányzat pénzt ígért a működtető társaságnak. A fizetési nehézségekkel küszködő önkormányzat azonban nehezen tudta kiteremteni az összeget (Termál online, 2013, online).

A cég 2009 óta jelentős veszteséget halmozott fel, miközben árbevétele folyamatosan csökkent. 2009-ben 634 millió forint árbevétele mellett 113 millió veszteséget jelentett. Egy évvel később árbevétele tovább csökkent, 463 millió forintra, a negatív eredménye pedig meghaladta a 140 millió forintot. Kötelezettségállománya 2010-ben 406 millió forintot tett ki (Végleg bezár az Esztergomi Fürdő, 2013, online).

Ezen kívül az Esztergomba látogató turisták két hatalmas befejezetlen épület falait láthatják az élményfürdő két oldalán. A félbehagyott monstrumok a belvárosból nézve a bazilika látványát, a dombról pedig az esztergomi panorámát csúfítják. 2010 környékén egy időben futott zátonyra a Mária Valéria Hotel, valamint az Aqua Palace Hotel projektje. Ezen

projektek esetében két különböző magánberuházásról van szó. Már a tervek kidolgozásakor tudták, hogy az élményfürdő hosszú távon csak akkor lehet működőképes, ha egyéb idegenforgalmi szolgáltatások is társulnak hozzá. Eredeti tervek szerint 2010-ben mind a két szálloda már vendégeket fogadott volna, viszont a beruházások leálltak (lásd: 7. mellélet) (Cseri, 2012, online).

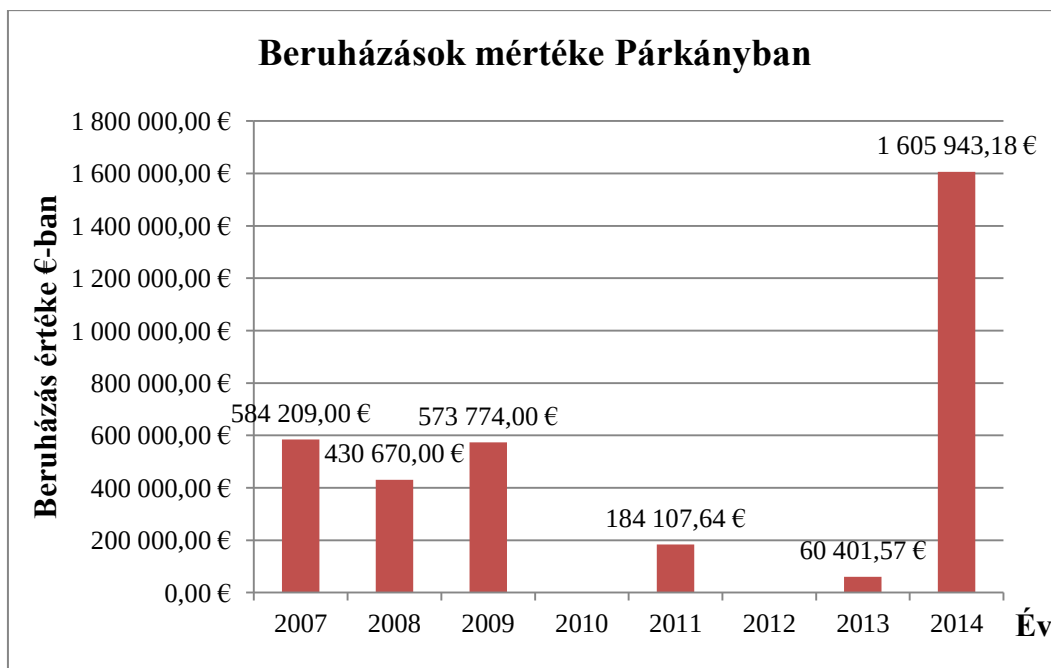
A városvezető azzal indokolta távolságtartását, hogy magánberuházásokról van szó, neki pedig az elmúlt években elsősorban a több tízmilliárdos adósságban úszó önkormányzat gondjaival kellett foglalkoznia. Az esztergomi önkormányzat nem fizette ki még azt az évi 80 millió forintos támogatás sem, amit a fürdő karbantartására vállalt. Nyilvánvaló: a város számlája mínuszban áll (Cseri, 2012, online). A félbehagyott beruházások a városnak nagyon sokba kerülnek, és nemcsak az elmaradt haszon miatt, hanem az őrzés, állagmegóvás miatt is (Paradigma, 2014, online).

Ezzel szemben irigykedhetnek az esztergomiak a Duna túloldalán, Párkányban épült Vadaš fürdőre, amit apránként, a bevételekből fejlesztettek. Bár szerényebb építményekkel, mégis egy fenntartható, színvonalas létesítményt hoztak létre, a gazdasági teherbírásnak megfelelően (Paradigma, 2014, online).

Párkányt évente több tízezer turista látogatja meg, nemcsak Szlovákiából, hanem a környező országokból is. A híd felépítését követően évente növekedik az ide látogatók száma a világ minden részéről. Legfőképpen a termálfürdő vonzza őket – melynek külföldön is nagy híre van -, de ugyanúgy a kulturális-történeti és természeti környezet is (Hogenbuch, 2004).

Éppen ezért Párkányban az elmúlt évek során rengeteg beruházásra került sor. Egyik ilyen nagy beruházás a sétálóutca kiépítése volt *„A termálfürdő környékének felújítása a megnövekedett turistaforgalom végett”* címmel (lásd: 9. melléklet) (Potvrdenie o registrácii žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre žiadateľa z verejného sektora, 2004). A sétálóutca (2006) kiépítésének teljes költségvetése megközelítőleg 1 466 000 € volt, társfinanszírozója az Európai Unió és a Szlovák Köztársaság.

A 6. ábra a Párkányban megvalósult beruházásokat ábrázolja 2007 és 2014 között. 2010-ről sajnos nem kaptunk adatokat, és 2012-ben nem történtek beruházások Párkányban.

6. ábra: Beruházások mértéke Párkányban 2007 és 2014 között

Forrás: OVRÚŽP MsÚ Štúrovo, 2014

2.5. INTERJÚS KUTATÁS EREDMÉNYEI

2.5.1. A válaszadók általános jellemzői

A városok polgármestereivel a polgármesteri hivatalban, különböző időpontokban, még az idei választások előtt készítettük az interjút. Párkányban Mgr. Ján Oravec és Esztergomban Tétényi Éva voltak az interjúk alanyai. Az interjúk 2014 őszén készültek.

A Regionális Fejlesztési Ügynökség munkatársait a Regionális Fejlesztési Ügynökség „Déli-régió” párkányi hivatalában értük el, és egy időben készítettünk velük interjút: Ing. Attila Tóth-tal, a párkányi Regionális Fejlesztési Ügynökség „Déli-régió” igazgatójával és a két projektmenedzserrel, Sarolta Jeneiová-val és Irena Hrachovická-val.

2.5.2. Az interjúk kiértékelése

Az interjúkból kiderült, hogy Párkány főként az idegenforgalomban látja megfogalmazódni a versenyképességét. Párkányban a Vadaš termálfürdő az, ami vonzza az idelátogató külföldieket és belföldieket egyaránt. Évente több tízezer vendég érkezik a városba. Esztergomban ellenben a kulturális és történelmi épületek látogatását részesítik előnyben az oda látogató vendégek. Esztergom előnyéhez tartozik még az iparilag fejlett övezet - ahogy már kutatásunkból előzőleg kiderült -, sok multinacionális vállalat telepedett meg Esztergomban és környékén az elmúlt évtizedben. Ami még Esztergom nevéhez fűződik, az a fesztiválturizmus.

Bár Párkányt évente több tízezer turista látogatja, az ügynökségben kiderült, hogy ez mégis évről évre egyre kevesebb számot tesz ki. Az ide látogatók főként a fürdő komplexumára orientálódnak, és nem a város megtekintésére. A termálfürdőnek nyilván ez megfelelő állapot, az ide látogató vendég a fürdő körül tölti az idejét, ott található a szállása, ha éhes, akkor igénybe veszi valamelyik büfé kínálatát. Esetleg esténként kimegy a városba sétálni – viszont ekkorra már az összes kisbolt bezár. Tehát ez a fajta felállás nem biztos, hogy sokat jelent a környező éttermeknek, kisboltoknak, kisebb szórakozóhelyeknek. Tehát elmondhatjuk, hogy bár az idegenforgalomban rejlik a versenyképessége, de a városnak törekednie kellene arra, hogy a régióban tevékenykedő vállalkozók életét is megkönnyítse.

Esztergom nagyon közkedvelt a történelmi és kulturális örökségei miatt. Nagyon sokan járnak mind Magyarországról mind a világ össze tájáról, hogy megcsodálják az esztergomi bazilikát. Ezen kívül Esztergom számos olyan építménnyel, épülettel, emlékművel büszkélkedhet, amivel Párkány nem. Viszont sajnos ezeknek a történelmi és kulturális látnivalóknak a karbantartására, fenntartására nem jut elég pénz, éppen ezért elmondható róluk, hogy „el vannak hanyagolva”. Az polgármesterasszony elmondása alapján az önkormányzat több tízmilliárd forintos adósságban úszik, ezért nem is telik neki a történelmi és kulturális örökség fenntartására. A város egyedül magánszemélyen bőkezűségére számíthat ilyen téren.

Sajnos Esztergom sok tekintetben eladósodott és tartozásai nagyon magasak. Ezért nem képes oly mértékű fejlesztésekre, mint Párkány. Megfigyelhető, hogy ez elmúlt években - ha sikerült is támogatáshoz jutnia, vissza kellett adnia a projektet, mert nem tudta finanszírozni a költségeket. Ennek köszönhetően az esztergomi termálfürdő pár év működés után bezárta kapuit. Bár jelenleg működik egy része, a szauna-világ, viszont ez a több milliárdos beruházásnak nagyon csekély részét képezi. A fürdővel szemben és a fürdő mögött hotelt szerettek volna építeni. Egyik lett volna a Mária Valéria Hotel, a másik pedig az Aqua Palace Hotel. A projekteket tervszerűen 2010-re valósították volna meg Európai Unió támogatásból. Viszont az előzőleg említett okok miatt az építkezést be kellett szüntetni – máig üresen állnak a szürke nagy falak. A polgármester szerint a városnak nem sok beleszólása volt ezekbe a beruházásokba, mert mind a kettő magánbefektetés lett volna.

Mivel Esztergom rendelkezik kikötővel – akárcsak Párkány -, nagyon sok turista-hajó kikötőjeként szolgál. Ezek a hajók a Duna esztergomi partján kötnek ki. A hajón utazók általában kapnak fél napot, hogy körbenézhesenek Esztergomban. Ilyenkor főként a történelmi és kulturális emlékműveket szeretik megnézni. Ilyen szempontból Esztergomot sokkal több vendég látogatja meg az év folyamán, mint Párkányt. Az utazók Európa minden

országából érkeznek, sőt, valamikor Ázsiából is. Ennek ellenére Esztergom nem képes a vendégek hosszú távon történő kiszolgálására. Nincs olyan mértékű vonzóereje, mint Párkálynak.

A két város szoros együttműködésről határozott már évekkel ezelőtt, ami mind a két fél számára előnyöket jelent. Az esztergomi térség iparilag fejlett, csupán az infrastruktúra hiányzik, míg párkányban adottak ezek a körülmények. Valószínűleg amint a teherkompot beüzemeltetik, mind a két város életében meg fog látszani a fejlődés mértéke. A Regionális Fejlesztési Ügynökség igazgatója szerint a fejlődés mértéke nyilván attól is fog függni, hogy a teherkomp mennyire lesz drága, mennyibe fog kerülni az „igénybevétele”. További beruházást fog jelenteni a teherhíd megépítése, de ez a projekt még várat magára. Nyilván ez még nagyobb mértékben közre fog játszani a városok versenyképességének javításában. A fejlődés mértéke attól fog függni, hogy a teherhíd mennyire lesz messze az ipari térségektől.

A párkányi polgármester véleménye az, hogy Párkány korszerűsítése kielégítő és elégedett az elért teljesítményekkel. Büszkén nyilatkozta, hogy Párkányban az elmúlt évtized során jelentős beruházások valósultak meg a keze alatt. Az esztergomi polgármesteri hivatalban csupán azt a választ kaptuk, hogy mint mindenhol, nyilván itt is van még temérdek tennivaló és munka. Az ügynökség igazgatójának ezzel szemben az a véleménye, hogy a városok korszerűsítése nem lehet kielégítő, mivel a korrupció mindenhol közrejátszik. Az, hogy kapnak-e támogatást a városok, nemcsak attól függ, hogy akarnak-e és tudnak-e pályázni, hanem adottak-e a feltételek és tudják-e finanszírozni későbbiekben a projektet.

Erre nagyszerű példa, amikor az Ister-Granum keretein belül a két város megnyert egy pályázatot, melynek köszönhetően fejleszthették volna a versenyképességüket. Erről a projektről annyit tudtunk meg, hogy a tervek szerint az Eurorégió 20 pontján alakítottak volna ki infókioszkokat (számítógépet tartalmazó ütés- és festékbiztos kis tornyok), melyek segítségével az ide látogató turisták számára folyamatosan elérhetőek lettek volna a szükséges információk. Így például egy Párkányban nyaraló család tájékozódhatott volna a környékbeli látnivalókról, aktuális programokról, megtudhatta volna, hol lehet kerékpárt kölcsönözni, hol lehet bort kóstolni, de értesülhetett volna az egészségügyi ellátásról is. Az ilyen fejlesztés jelentősen növelte volna a régió (így a két város) turisztikai vonzerejét és a vendégéjszakák számát is. Sajnos az miatt, hogy ezt a beruházást a két város nem tudta finanszírozni, vissza kellett adni a projektet, pedig megnyerték a támogatásra ítélt összeget.

Párkány és Esztergom előnye közé tartozik, hogy határváros, és viszonylag közel területnek el egymástól. Azt a javaslatot kaptuk, hogy nem lenne rossz ötlet erősíteni a kulturális összefonódásokat – kisebb kirándulásokat megszervezni a két város között az ide

látogató vendégek számára. A régió vonzerejének növelése érdekében a két város törekedhetne a turisztikai és szabadidős kínálat bővítésére, valamint kulturális és szabadidős tevékenységek színvonalának fejlesztésére. Különféle turisztikai kirándulások megszervezése nagyon hatékony lenne, és nyilván a turisták is szívesen igénybe vennének pl. egy történelmi körutat az esztergomi bazilika körül, összekapcsolva egy dunai hajókirándulással. A túrázást kedvelők számára pedig kerékpár kirándulásokat szervezni a Párkány környéki hegyekben. További ötlet volt, hogy fesztiválokat lehetne rendezni a két város közreműködésével, borkóstolókat és egyéb attrakciókat.

2.6. KÖVETKEZTETÉSEK

A magyar-szlovák határmenti települések sorsát - mint Párkány és Esztergom -, lakosságuk életének minőségét alapvetően befolyásolja a határ jellege. Az itt élők életminősége jelentősen javulhat, ha kibővül az országok, régiók, települések közötti együttműködés lehetősége (pl. testvérvárosok, munkaerőcsere, természetvédelem, közös terület- és településfejlesztés, kiskereskedelem). Ahol a határok átjárhatósága növekszik, ott nagy mértékben építhetnek új térségi együttműködésre és fejlesztésre (Benye, 2005).

Az elmúlt évtizedben Magyarországon és Szlovákiában is inkább a hátrányok domináltak, de a szóban forgó térségben (Esztergom és Párkány térségben) 2001 óta, vagyis a Mária Valéria híd átadását követően megváltozott ez az állapot. Főként az együttműködős és az „együtt gondolkodás” területén. Ezen tények ismeretében rácafoltak azokra a vélekedésekre, miszerint a határmenti helyzet általában hátrányokkal jár. Ebből kitűnik, hogy társadalmi (szociológiai) szinten előnyei is lehetnek (Benye, 2005).

A híd átadása óta eltelt időszakban az együttműködés kiterjedt az élet minden területére (Benye, 2005). Talán a legnagyobb mértékben a foglalkoztatottságra terjed ki ez az együttműködés és a két város közös versenyképességének, az idegenforgalomnak az elősegítésére. Szlovákiában mindig is magasabb volt a munkanélküliségi ráta, mint Magyarországon, sokszor több mint kétszer olyan magas mutatószámokról beszélhetünk. Párkányban szintén megfigyelhető ez a tendencia. A város nem sokkal marad el az országos átlagtól, sőt, megfigyelhetően pár tized-százalékkal magasabb a munkanélküliségi ráta. Ellenben Esztergomban alacsonyabb a munkanélküliségi ráta nemcsak Párkányhoz viszonyítva, hanem az országos átlaghoz viszonyítva is. Ezért elmondható, hogy Esztergom foglalkoztatottság terén magasan élen jár, hisz még a párkányi és a környékbeli munkavállalóknak is munkát ad.

Ha az átlagjövedelmeket vesszük alapul, akkor látható, hogy Komárom-Esztergom megyében az elmúlt három évben valamivel magasabbak lettek a bérek, mint az Érsekújvári járásban. Nyilván nem ez a fő ok, amiért oly sokan járnak át Esztergomba dolgozni. A fő ok, hogy elkerüljék a munkanélküliséget és el tudják tartani a családjukat. Nyilván a bérek is nagyon fontos szerepet játszanak ebben, de a tömeges elbocsátások után az emberek örülnek, ha munkájuk van.

A beruházásokat megfigyelve tapasztalható, hogy Esztergom nem képes olyan mértékű befektetések megvalósítására, mint Párkány. Esztergom nagyon el van adósodva, és ennek további negatív hatásai is jelentkeznek. Esztergom nem képes kihasználni az adottságait és a lehetőségeit, mert anyagilag meg van szorítva. Ezért úgy gondoljuk, hogy Párkány versenyképesebb városnak titulálható, mint Esztergom. Bár Esztergom területén található több multinacionális vállalat, ez a város eladósodottságán és tehetetlenségén nem sokat javít. Ellenben Párkány – bár fele akkora mint Esztergom - a lehetőségeihez mérten igyekszik kihasználni minden lehetőséget és az adottságait is úgy, hogy a várost folyamatosan fejlessze és új beruházásokat hajtson végre. A két várost összehasonlítva ezért látjuk úgy, hogy Párkány versenyképesebb város, mint Esztergom. Versenyképességét hatékonyan kihasználja és bővíti.

Viszont a versenyképesség meghatározása nem ennyire egyszerű, hisz függ a kapcsolatok kiépítésétől is, amelynek segítségével biztosítható bizonyos kölcsönös előnyök összehangolt és fenntartható kihasználása. Ez különösen igaz a Párkány-Esztergom térségekre, amely funkcióhiányos adottságai miatt rászorul a határon átnyúló kooperációra.

Például a közlekedés területén közlekedési együttműködés van jelent, a menetrend szerint közlekedő nemzetközi buszjárat, mely a hídon átkelni szándékozókát szállítja Esztergom és Párkány között, illetve azok a buszjáratok, melyek a Magyarországon dolgozókat viszik a környék falvaiból, a lakhelyükről a munkahelyükre (Suzuki gyárba, a dorogi Sanyo-ba, vagy a csolnoki Synchron vállalatához). A napi kapcsolatok számának növekedése – a munkaerő áramlásán kívül – elsősorban a bevásárlás, kikapcsolódás, kirándulás és a munka kapcsán hozzájárulnak, hogy a határ mentén élők életszínvonala tovább növekedjen (Benye, 2005).

Az idő előrehaladtával az intézményi keretek között zajló, a kulturális és az oktatási kapcsolatok is egyaránt bővültek, és ami a legfontosabb, a kooperációk terén is előrelépés történt. Mindazonáltal a kulturális kapcsolatok annak ellenére jelentősek, hogy nincs közvetlen gazdasági hasznuk, de egymás kölcsönös megismerésének elősegítésében a szerepük nagyon nagy, így megalapozzák a további együttműködéseket is (Benye, 2005).

ÖSSZEFOGLALÓ

A dolgozat célja volt, hogy két városon, Esztergomon és Párkányon keresztül bemutassuk, hogy az egyes városoknak milyen lehetőségei vannak a versenyképességük növelésére, illetve az egyes kapcsolati-szerződések során milyen pozitív hatások keletkezhetnek két város között.

A különféle szerződések eltérő hatást fejtettek ki a térségben, viszont kétséget kizárólag mindegyikük növelte a két város versenyképességét. Legyen szó akár az Esztergom-Párkány között létrejött Baráti Egyesületről, vagy az Ister-Granum EGTC-ről. A két város versenyképességét növelte, hogy Magyarország és Szlovákia csatlakozott az Európai Unióhoz. Ennek köszönhetően megnyíltak az országhatárok és a termelési tényezők szabad áramlást kaptak a két ország között. Ennek következtében sok szlovák polgár vállalt munkát Esztergomban és a környező városokban, mivel Párkány környékén magas a munkanélküliségi ráta. Továbbá Esztergom fejlett ipari parkkal rendelkezik, mely a fejlődés következtében egyre több munkásra tart igényt. A párkányi oldalon meg kell említeni a kiépített infrastruktúrát, melyet Esztergom nélkülöz. Ezért a két város közötti egyességek mind a két fél számára előnyösnek bizonyultak.

A Mária Valéria híd vizsgálata során érzékeltetni szeretnénk volna, hogy ennek a hídnak nagy szerepe van a két város között a gazdasági, kulturális, ipari fejlődésben egyaránt. Amíg nem történt meg a híd újjáépítése, a két város lakói komppal közlekedtek. Nyilván ez kizárt mindenféle szorosabb együttműködést a két város polgárai és önkormányzata között. Miután azonban a híd megnyílt, tárgyalások indultak az előzőekben említett szerződések megkötésére. Ennek köszönhetően alakulhatott meg Párkány-Esztergom Baráti Egyesülete vagy az Ister-Granum EGTC is. A hídnak köszönhető, hogy nagyon sok szlovák vállalkozó munkát a magyar oldalon, és a számuk egyre csak nő. További érdemei közé tartoznak a multinacionális cégek, melyek a párkányi infrastruktúra miatt előnyösebb betelepülési területnek tartják Esztergomot, mint ezelőtt bármikor. Ennek köszönhetően csökkent a munkanélküliség és a két város ipari élete is fellendült.

Ezen kívül szót ejtettünk pár projektről, melyeket a két ország között az EGTC keretein belül megvalósítottak. Ezek a projektek szintén növelték a két város versenyképességét, mert a vállalatok számára kedvező körülmények megteremtésére törekedtek, ill. a térség gazdasági fellendítésére. Szót ejtettünk egy készülő projektről is, a teherhíd megépítéséről, melynek következtében a térség fejlődése még nagyobb lendületet fog venni.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom

- Balážová, E. – Gecíková, I. (2013): *Hodnotenie rozvojového potenciálu vybraných krajských miest Slovenska prostredníctvom ukazovateľov rozvojovej bonity*. Acta Oeconomica Universitatis Selye. Vedecký recenzovaný časopis. 2. ročník. 2. číslo. Komárno: Univerzita J. Selyeho, Komárno. 17 p. ISBN: 1338-6581
- Balogh, Á. (2009): *Integrált városfejlesztési stratégia*. Esztergom: Esztergom város önkormányzata
- Barát, J. et al. (2000): *Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie*. Bratislava: Partners for Democratic Change, 307 p. ISBN 80–968095–3–9
- Bartal, A. M. – Hardi, T. (2005): *Kialakuló egységes gazdasági térség. Felmérés a gazdasági társaságok körében*. Esztergom város önkormányzata. Eurorégiós Programiroda. 82 p.
- Benye, J. (2005): *Etnoregionalitás kutatás módszertana. Ister-Granum Eurorégió*. Pécs
- Had, M. – Urban, L. (1997): *Evropská spoločenství. První pilíř Evropské unie*. Září: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 149 p. ISBN: 90-85864-38-X
- Karancs, N. (2010): *Az IT szektor és versenyképessége az Európai Unióban*. Debreceni Egyetem. Informatikai Kar. Debrecen. 54 p.
- Kovács, B. (2004): *A helyi önkormányzatok finanszírozási lehetőségei az EU csatlakozás tükrében*. Budapest: Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Főiskolai Kar, Gazdaságdiplomácia és Nemzetközi Menedzsment Szak. 131 p.
- Kulcsár, L. (2005): *Fejlesztési program. Ister-Granum Eurorégió*. I. kötet. Gödöllő: Képző, Tanácsadó, Kutató és Pályázatkezelő Iroda. 138 p.
- Lengyel, I. (2000): A regionális versenyképességről. *Közgazdasági Szemle*, XLVII. évf., pp. 962–987.
- Lengyel, I. (2003): *Verseny és területi fejlődés*. Szeged: JATEPress, 454 p. ISBN: 963-482-6989
- Meggyes, T. (2006): *A gyarapodás programja*. Esztergom: Esztergom Város Önkormányzata. 184 p. ISBN: 963-06-0843 x
- Nováčeková, D. et al. (2000): *Európska integrácia. Od ríma cez maastricht po amsterdam*. Bratislava: Eurounion, s. r. o., 341 p. ISBN: 80-88984-13-0
- Önkormányzatok gazdálkodása – Helyi fejlesztés* (2008). Pécs: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola, 473 p. ISBN: 978-963-642-243-1

- Rechnitzer, J. – Smahó, M. (2011): *Területi politika*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 456 p. ISBN: 978-963-05-9044-0
- Szabó, I. (2010): *Cégek célkeresztben – vállalkozások a szlovák-magyar határ mentén*, Selye János Egyetem Gazdaságtudományi kar, Selye János Egyetem Kutatóintézete, Komárno: Nec Arte s. r. o. 250 p. ISBN: 978-80-89234-89-9
- Szentes, T. (2005): *Fejlődés, versenyképesség, globalizáció I.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 412 p. ISBN: 963-05-8315 (1)

Egyéb dokumentumok

- Bleha, B. et al. (2007): *Szlovák állampolgárok magyarországi munkavállalása, ennek okai és jellemzői a magyar-szlovák határmenti régiókban*, Kutatási beszámoló, Projekt azonosító Echo K174/2007. OFA szerződésszám 5341/59. 108 p.
- Hogenbuch, E. (2004): *Žiadosť o súhlasné stanovisko VÚC*. Popis projektového zámeru. Mesto Štúrovo, 4 p.
- Jelentés a Mária Valéria híd beruházás ellenőrzéséről* (2002) Budapest: Typo-Rep Nyomda, 52 p.
- Komárom-Esztergom megye határon átnyúló együttműködésének stratégiai programja* (2010) Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálat, Budapest: Fórum Régiófejlesztési Központ, Somorja-Šamorín, 159 p.
- Potvrdenie o registrácii žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre žiadateľa z verejného sektora* (2004): Revitalizácia okolia termálneho kúpaliska pre zvýšenie turistického ruchu. Mesto Štúrovo, 1 p.
- Tóth, F. (2010): *Tolna megye komplex fejlesztési programjának felülvizsgálata*. 2003. évi felülvizsgálat aktualizálása. Tolna Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Vállalkozó Központja
- Vári, A. (2002): *Tér és Telep. Tanulmányok az etnicitás és az identitás kérdésköréről. A határon átnyúló munkavállalás jelentősége és problémái az esztergom-párkányi régió példáján*. Az MTA Kisebbségkutató Intézetének évkönyve I. Budapest: Akadémiai Kiadó, 476 p.

Internetes források

- Az EUMSZ 107. és 108. cikkének alkalmazása az állami támogatások egyes formáira* (2011): http://europa.eu/legislation_summaries/competition/state_aid/l26043_hu.htm (letöltve: 2014. 02. 08.)

- Az önkormányzat fogalma és típusai* (2013): http://www.mozaweb.hu/Lecke-Tortenelem-Tortenelem_8-Az_onkormanyzatok-102100 (letöltve: 2013. 12. 09.)
- Bezár a párkány papírgyár, tömeges elbocsátás* (2010):
http://hvg.hu/karrier/20100331_parkanyi_papirgyar_tomeges_elbocsatas/ (letöltve: 2014. 12. 09.)
- Cohesion Fund* (2014): http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/cohesion/index_en.cfm, (letöltve: 2014. 02. 06.)
- Cseri, P. (2012): *Ikertorzók a Prímás-szigeten* http://nol.hu/belfold/20121217-ikertorzok_a_primas-szigeten-1353883 (letöltve: 2014. 12. 10.)
- EU funding* (2014): http://europa.eu/about-eu/funding-grants/index_en.htm (letöltve: 2014. 03. 01.)
- Európai Bizottság* (2013): http://ec.europa.eu/contracts_grants/grants_hu.htm (letöltve: 2013. 11. 26.)
- Európai területi együttműködési csoportosulás* (2006):
http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/g24235_hu.htm (letöltve: 2014. 03. 15.)
- Európai Területi Társulás* (2014): <http://egtc.kormany.hu/> (letöltve: 2014. 12. 10.)
- European Globalisation Adjustment Fund* (2011):
http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10155_en.htm (letöltve: 2014. 02. 06.)
- European Regional Development Fund (ERDF) 2007–2013* (2010):
http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/g24234_en.htm (letöltve: 2014. 02. 06.)
- Eurostat - European Cominison* (2014):
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/introduction (letöltve: 2014. 12. 09.)
- ESF - Európai Szociális Alap* (2013):
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&langId=hu> (letöltve: 2013. 11. 26.)
- Esztergom* (2014): <http://hu.wikipedia.org/wiki/Esztergom> (letöltve: 2014. 03. 15.)
- Esztergom és a turizmus* (2008):
<http://www.esztergom.hu/wps/portal//erkezoeknek/turizmus?menuid=&docid=AAMN-7K8D8Z> (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Esztergomi fürdő: bezárt, Egerszalók: megmenekült* (2013): Termál online

- <http://termalonline.hu/termal-hirek/esztergomi-furdo-bezart-egerszalok-megmenekult>
(letöltve: 2014. 12. 10).
- Guidelines on national regional aid for 2007-2013* (2008):
http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/management/g24242_en.htm
(letöltve: 2014. 02. 07.)
- Gulyás, ZS. (2012): *Szomorú évforduló a párkányi híd történetében*
<http://uj szo.com/napilap/regio/2012/12/28/szomoru-evfordulo-a-parkanyi-hid-torteneteben> (letöltve: 2013. 03. 13.)
- Hotel Thermal Štúrovo* (2014) <http://www.thermalhotel.sk/> (letöltve: 2014. 12. 10.)
- Ister-Granum EGTC* (2014): <http://www.istergranum.eu/> (letöltve: 2014. 03. 14.)
- Ister-Granum Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás* (2014):
http://www.istergranum.hu/alapszabaly_hu.pdf (letöltve: 2014. 03. 14.)
- Kalendárium* (2009): <http://www.verslista.hu/portal/?show=article&id=313> (letöltve: 2014. 03. 14.)
- KHS – Központi Statisztika Hivatal* (2014): http://www.ksh.hu/nepszamlalas/teruleti_adatok
(letöltve: 2014. 12. 09.)
- Kołodziejcki, M. (2014): *Európai területi együttműködési csoportosulás (EGTC)*
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.10.html (letöltve: 201. 12. 10.)
- Központi Statisztikai hivatal* (2014): http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_11
(letöltve: 2014. 12. 08.)
- Magyar Suzuki* (2014): http://www.suzuki.hu/pages/display/magyar_suzuki_zrt (letöltve: 2014. 12. 10).
- Mária Valéria híd* (2014): <http://esztergom.varosom.hu/latnivalok/hidak-viaduktok/Maria-Valeria-Hid.html> (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Megalakult a Párkány-Esztergom Baráti Egyesület* (2000):
http://www.pafi.hu/_Kozossegi_Adattar/hirek.nsf/7bded9d8536fe65bc125686a002b5fe5/ed91ae66a9a550acc1256914003590cd?OpenDocument (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Megkezdődött a teherkomp-kikötő építése Esztergom és Párkány között* (2014):
<http://www.hirek.sk/itthon/20140814102339/Megkezodott-a-teherkomp-kikoto-epitese-Esztergom-es-Parkany-kozott.html> (letöltve: 2014. 12. 08.)
- Mi az EGT* (2014): http://www.istergranum.hu/tanulmanyok/mi_az_egtc.pdf (letöltve: 2014. 03. 14.)
- Miriák, F. (2006): *Delta. A híd egy megújult viszony szimbóluma lett*

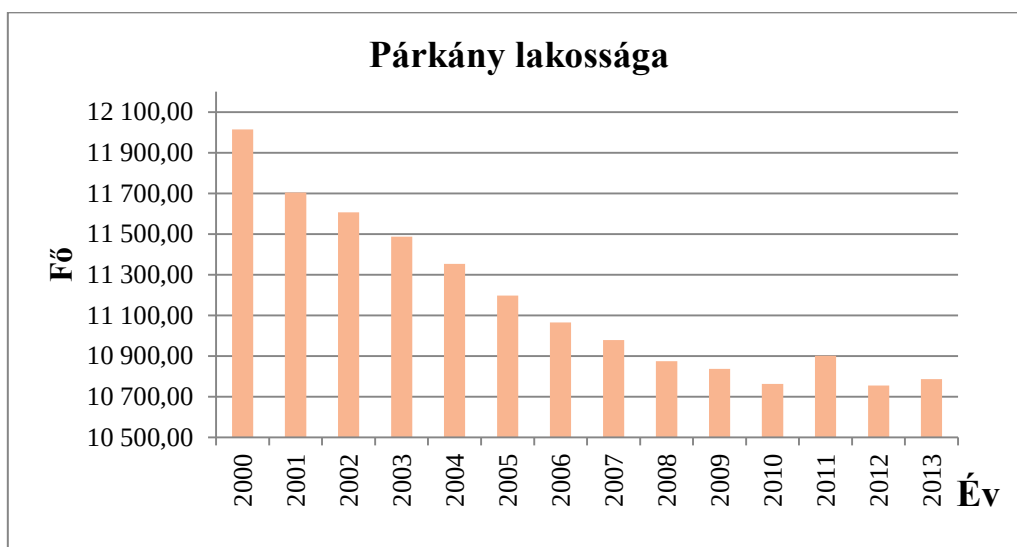
- <http://www.bumm.sk/5502/a-hid-egy-megujult-viszony-szimboluma-lett.html> (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Munkaerőmozgás a szlovák-magyar határ mentén* (2014):
<http://www.cons.hu/index.php?menu=cikk&id=474> (letöltve: 2014. 12. 08.)
- Obtaining funding* (2014): http://ec.europa.eu/small-business/funding-partners-public/finance/index_en.htm (letöltve: 2014. 02. 07.)
- Országos Területfejlesztési Koncepcióról* (2005):
http://www.epito.bme.hu/uvt/oktatas/feltoltesek/BMEEOUVAT28/otk_97.pdf (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Önkormányzatiság Magyarországon* (2014):
<http://www.kormany.hu/hu/mo/onkormanyzatisag-magyarorszagon> (letöltve: 2014. 03. 04.)
- Paradigma, E. (2014): *Félkész paloták Esztergomban* http://www.hirarena.com/felkesz-palotak-esztergomban_70 (letöltve: 2014. 12. 10.)
- Párkány* (2010):
http://hu.metapedia.org/wiki/P%C3%A1rk%C3%A1ny_%28telep%C3%BCI%C3%A9s%29 (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Párkány – a turisták városa* (2006): <http://hu.sturovo.sk/polgarmester-koszont-je.phtml?id3=19141> (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Párkány - Esztergom Baráti Egyesület* (2012):
<http://xeniaszayka.wordpress.com/2012/04/27/parkany-varos-civil-katalogusa-ii/>
 (letöltve: 2014. 03. 13.)
- RegDat: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky* (2014)
<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/> (letöltve: 2014. 12. 09.)
- Štátna pomoc N 469/2006 – Slovenká republika. Regionálna mapa pomoci na roky 2007-2013. Usmernenia o národnej regionálnej pomoci na roky 2007-2013* (2014):
http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2006/n469-06.pdf (letöltve: 2014. 02. 07.)
- Szeptemberben történt* (2014): <http://osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1137195>
 (letöltve: 2014. 03. 13.)
- Trading economics* (2014): <http://hu.tradingeconomics.com/> (letöltve: 2014. 12. 08.)
- Vadaš thermal Párkány fürdő* (2014): http://www.travelguide.sk/hun/turisztikai-erdekesssegek/vadas-thermal-sturovo_63_1.html (letöltve: 2014. 12. 10.)
- Végleg bezár az Esztergomi Fürdő* (2013): <http://www.kemma.hu/komarom-esztergom/kozelet/vegleg-bezar-az-esztergomi-furdo-528706> (letöltve: 2014. 12. 10.)

What is the ESF?European Social Fund (2014):

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=en> (letöltve: 2014. 02. 06.)

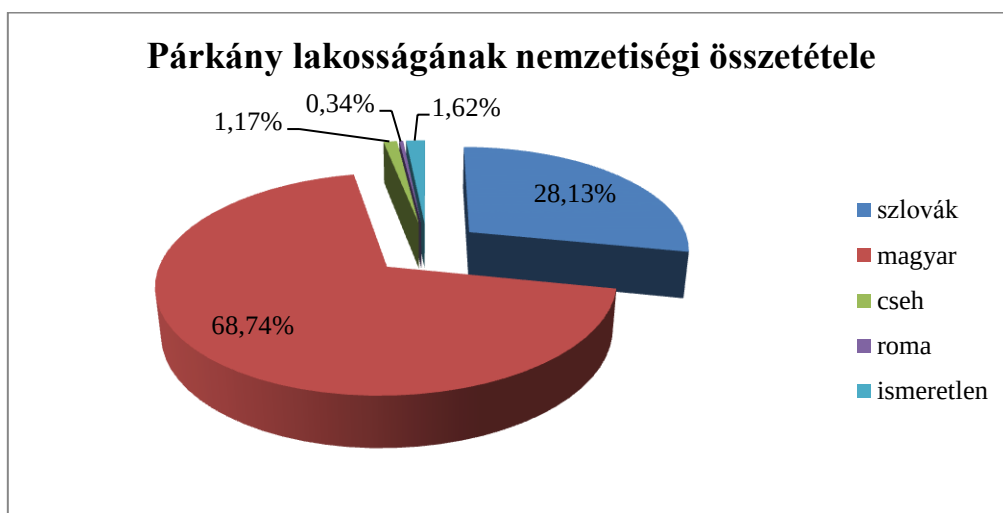
MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: ADATOK PÁRKÁNYRÓL

Párkány lakossága

Forrás: Párkány – a turisták városa, 2006, online

Párkány lakosságának nemzetiségi összetétele

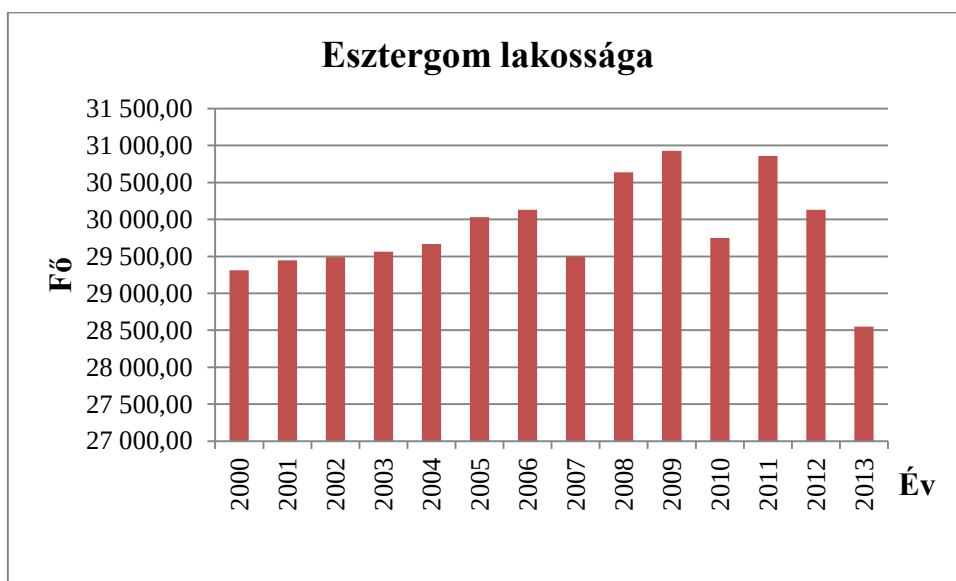
Forrás: Párkány – a turisták városa, 2006, online

Párkány címere

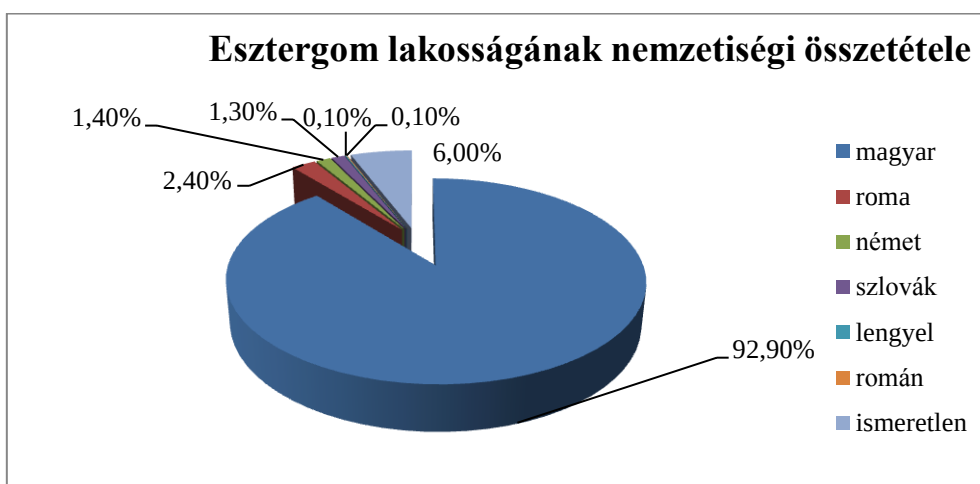
Forrás: Párkány, 2010, online

2. MELLÉKLET: ADATOK ESZTERGOMRÓL

Esztergom lakossága

Forrás: Esztergom és a turizmus, 2008, online

Esztergom lakosságának nemzetiségi összetétele

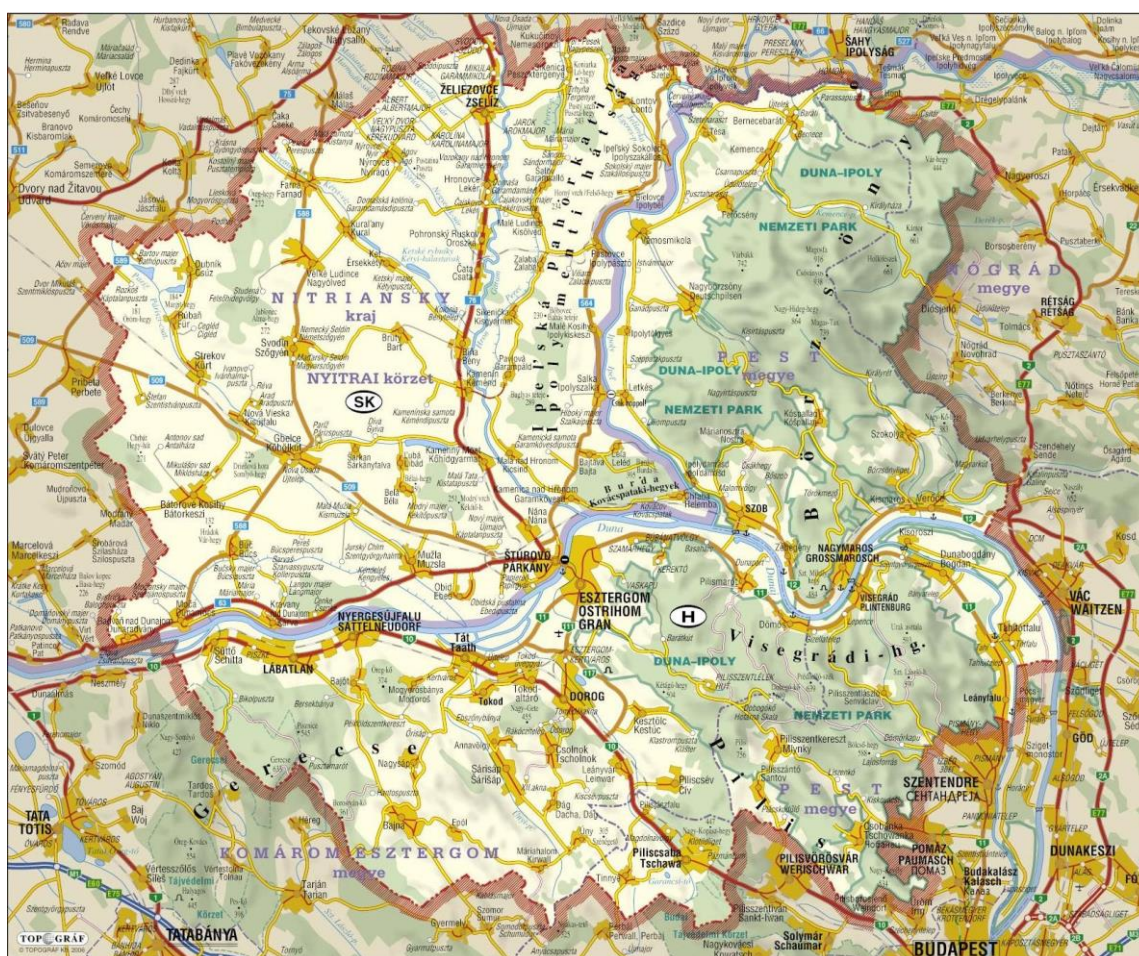
Forrás: Esztergom és a turizmus, 2008, online

Esztergom címere

Forrás: Esztergom, 2014, online

3. MELLÉKLET: AZ ISTER-GRANUM RÉGIÓ AKTUÁLIS TÉRKÉPE

Az Ister-Granum régió térképe

Forrás: Ister-Granum EGTC, 2014, online

4. MELLÉKLET: KÉPEK A MÁRIA VALÉRIA HÍDRÓL

A Mária Valéria híd, mely Esztergomot és Párkányt köti össze

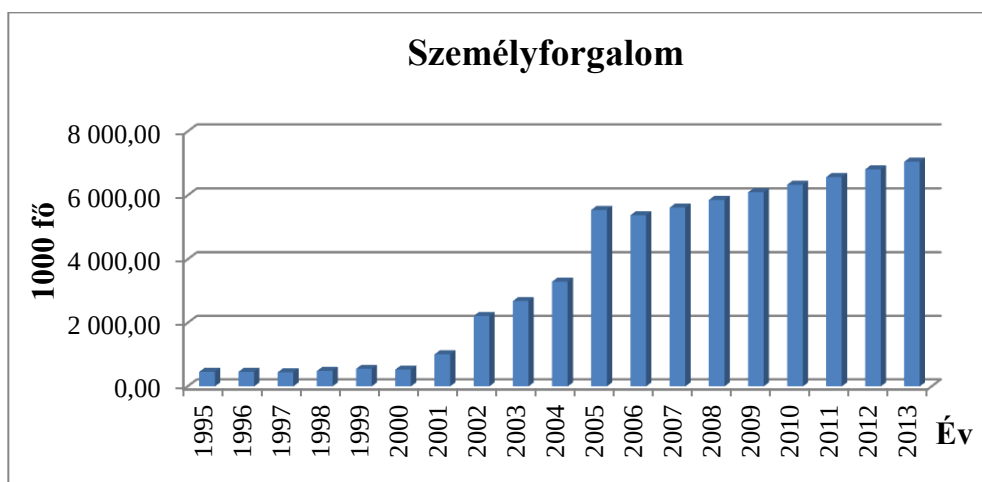
Forrás: Mária Valéria híd, 2014, online

Az esztergomi Mária Valéria híd a távolból

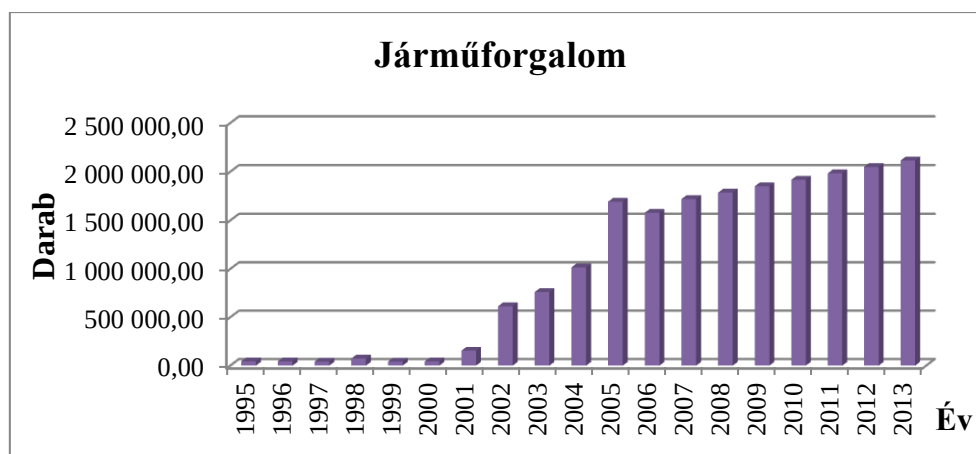
Forrás: Mária Valéria híd, 2014, online

5. MELLÉKLET: FORGALOM ALAKULÁSA A MÁRIA VALÉRIA HÍDON

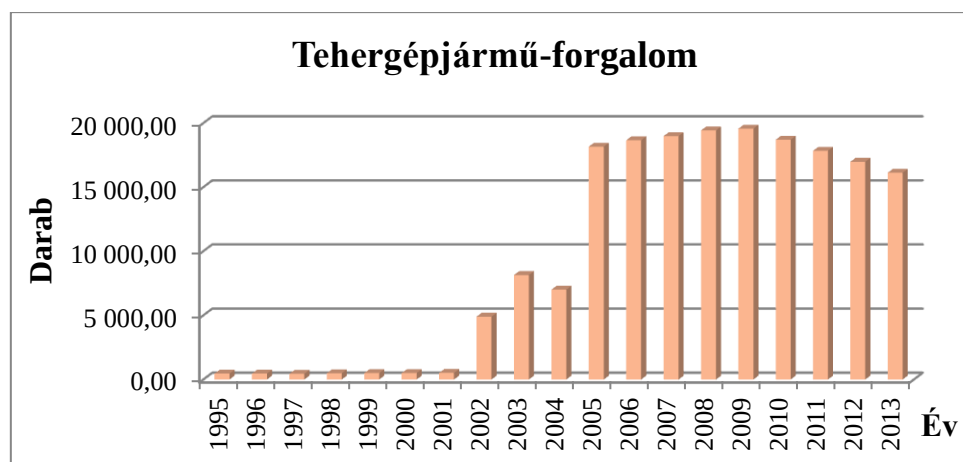
Személyforgalom

Forrás: Ister-Granum EGTC, 2014, online

Járműforgalom alakulása

Forrás: Ister-Granum EGTC, 2014, online

Tehergépjármű-forgalom alakulása

Forrás: Ister-Granum EGTC, 2014, online

6. MELLÉKLET: PÁRKÁNY ÉS ESZTERGOM KÖZÖTT LÉTESÍTENDŐ TEHERHÍD

Esztergom - Párkány között létesítendő teherhíd

Forrás: Ister-Granum EGTC, 2014, online

7. MELLÉKLET: BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁSOK ESZTERGOMBAN

Az esztergomi Aqua Palace Hotel beruházás

Forrás: Paradigma, 2014, online

Az esztergomi Aqua Palace Hotel beruházás

Forrás: Paradigma, 2014, online

8. MELLÉKLET: A PÁRKÁNYI VADAŠ THERMAL FÜRDŐ ÉS HOTEL

A párkányi Vadaš Thermal fürdő egy része

Forrás: Hotel Thermal Štúrovo, 2014, online

A párkányi Vadaš Thermal Hotel

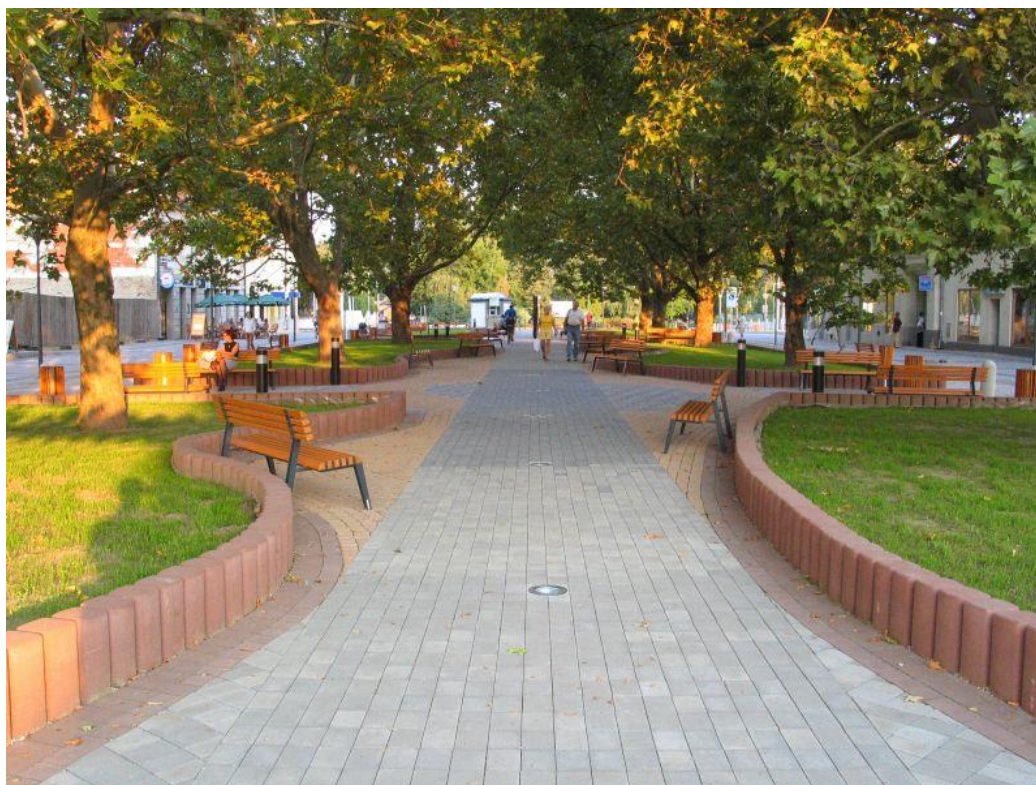
Forrás: Hotel Thermal Štúrovo, 2014, online

9. MELLÉKLET: A PÁRKÁNYI SÉTÁLÓ-UTCA

Szökőkutak a sétálóutcán

Forrás: Fotodokumentáció, 2009

Sétálóutca a kiépítés után

Forrás: Fotodokumentáció, 2009

10. MELLÉLET: INTERJÚKÉRDÉSEK A REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉG MUNKATÁRSAIVAL ÉS A KÉT VÁROS POLGÁRMESTERÉVEL

1. Miben rejlik Párkány/Esztergom versenyképessége? Csupán egy dologról beszélhetünk, vagy jelen van több dolog is?
2. Milyen projektek valósultak meg a két város között, mely növelte a versenyképességüket?
3. Mennyire járult hozzá az Európai Unió ezen projektek sikerességéhez? Mennyivel járultak hozzá az egyes Európai Uniós támogatások a városok versenyképességének javításához?
4. Véleménye szerint kielégítő a városok korszerűsítése? Ha nem, akkor miért nem? Mit kéne tenni, hogy a korszerűsítés mértéke javuljon?
5. Véleménye szerint hatékonyan vannak kihasználva az Európai Unió által felkínált lehetőségek? Ha nem, akkor hogyan lehetne még hatékonyabban kihasználni az Európai Unió által kínált lehetőségeket, hogy az még jobban előmozdítsa a városok versenyképességének javítását?
6. Várhatók a jövőben további projektek, melyeket a városok ki szeretnének vitélezni, és igényelhet ezekre támogatást? Milyen projektek ezek? A két város együttesen akarja ezeket megvalósítani?
7. A jövőbeni projektek várhatóan mennyire fognak javítani a városok helyzetén és versenyképességén? Melyik városra lesznek nagyobb hatással? Várhatóan hogyan befolyásolják ezek a projektek a városok versenyképességét, a térség iparát, és a gazdasági szereplőket?